

HRVATSKI VOJNIK

Broj 89. Godina III. 9. lipnja 2006. www.hrvatski-vojniki.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

RAZGOVOR brigadir Zdravko Jakop,
zapovjednik Operativno-strategijskog simulacijskog središta

**Računalnim simulacijama do učinkovitije
provedbe združenih ratnih i neratnih operacija**

LISABON

Prodaja za modernizaciju

Portugal očekuje zaradu od 290 milijuna eura prodajom svoje rabljene vojne opreme. Sve bi trebalo biti obavljeno do 2011. godine, a riječ je o 12 aviona-lovacica tipa F-16 i 28 helikoptera, 10 tipa Puma (zainteresirani Rumunji) i 18 tipa Alouette III. Također, na popisu za prodaju su i dvije fregate, za koje je interes već pokazao Urugvaj. Ipak, većina zarade očekuje se od lovačkih aviona, oko 180 milijuna eura. Stečeni novac samo je dio onoga koji će se uložiti u modernizaciju portugalskih OS, a riječ je o ukupno 5,5 milijardi eura do 2023. godine, rekao je ministar obrane Luis Amado. Inače, to će biti prvi put da Portugal prodaje vojnu opremu otkad se zemlja 1974. vratila demokraciji.

MOSKVA

Potruga za mediteranskom bazom

Ruska tiskovina Kommersant je, citirajući Vladimira Zimina, djelatnika ruskog veleposlanstva u Damasku, objavila da se Rusija nada uspostavljanju svoje stalne mornaričke baze u Siriji. U obzir dolaze luke Tartus i Latakia.

Novine navode da Rusija traži alternativni smještaj za svoju Crnomorsku flotu koja je smještena u Sevastopolju i koja bi mogla biti premještena nakon što 2017. Ukrajini istekne ugovor o najmu luke. Baza u Siriji bila bi dodatak za rusku crnomorsku luku u Novorosijsku. Inače, luka Tartus je bila sovjetska, a sad je ruska mornarička opskrba točka.

BRUXELLES

Akademija na Bliskom istoku?

NATO želi sudjelovati u obuci časnika 11 zemalja Bliskog istoka, Perzijskog zaljeva i Sjeverne Afrike i to vjerojatno otvaranjem vojne akademije negdje u tom krugu, priopćio je Reuters. Obuka bi bila otvorena za časnike onih država s kojima NATO ima službene odnose. To su Izrael, Alžir, Egipat, Mauritanija, Jordan, Maroko, Tunis, Bahrein, Katar, Kuvajt i Ujedinjeni Arapski Emirati. Osim otvaranja akademije, za čije je domaćinstvo zainteresiran Jordan, postoje i alternativne mogućnosti, poput slanja NATO-ovih obučavatelja u regiju ili školovanja lokalnih kadeta u NATO-ovim središtima u Europi.

LAGOS

Uzvratni posjet

Mod.UK

U luku nigerijskog glavnog grada prvog je lipnja uplovila britanska fregata HMS Chatham kako bi sudjelovala u tamošnjoj proslavi 50. obljetnice ustrojanja ratne mornarice. U proslavi su sudjelovali i brodovi iz Brazila, Južnoafričke Republike i SAD-a, a pregled svoje flote obavio je nigerijski predsjednik Obassanjo. Posjet kraljevske fregate je na neki način uzvratni, prošle je godine na britanskoj flotnoj smotri sudjelovao nigerijski admiralski brod NNS Aradu. Inače, Chatham je iz matične luke na šestomjesečnu misiju isplovio 15. svibnja, a nakon *afričke turneje* krenut će prema Falklandima.

MOSKVA

Baletani u vojsci?

Rusija razmatra ukidanje prakse da baletani nisu obvezni služiti vojni rok, priopćio je britanski Telegraph. Ta inicijativa dovela je do rasprave između Kremļa i najpoznatijih ruskih plesaćkih družina iz kazališta Bolšoj i Kirov, koje tvrde da bi služba deprimirala njihove mlade plesače. "Godina dana u vojsci bez vježbanja teška je za glazbenike", rekao je glasnogovornik Bolšoja, "no za baletane bilo bi gotovo nemoguće da se vrate na prijašnju razinu". Ruski balet ima tristogodišnju tradiciju, ali dosad su baletani bili oslobođeni vojne službe predsjedničkim ukazom koji je omogućavao da 800 "talentiranih izvođača" odgađaju služenje na neodređeno vrijeme.

DŽAKARTA

Posao na velikoj razdaljini

Tijekom ovojednog posjeta poljskog ministra obrane Radosława Sikorskog Indoneziji, sklopljen je ugovor po kojem će Europljani prodati Azijcima 10 aviona tipa PZL M-28 Skytruck. Novčana vrijednost ugovora još nije objavljena, ali prošle godine sklopljen je sličan u kojemu

su Indonežani kupili četiri ista aviona za 145 milijuna dolara. Skytruck je avion koji služi za prijevoz ljudi i tereta i ima karakterističnu prednju konstrukciju koja mu omogućuje djelovanje na malom manevarskom prostoru pod teškim uvjetima.

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morh.hr)
Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić
Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek
Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)
Prijevod: Jasmina Pešek
Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo
tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić
Lektor: Lidija Bogišić
Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informira-
nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-
platnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:
MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojniki.hr>
E-mail: hrvojniki@morh.hr
Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2006.

Novinarski prilozii objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

brigadir Zdravko Jakop, zapovjednik Operativno-strategijskog simulacijskog središta

Modeli JANUS I SPECTRUM još uvijek su izvrstan alat koji zapovjednicima omogućuje realističnu obuku i utvrđivanje trenutačne osposobljenosti snaga...

Strana 4

Počeci suvremene hrvatske države na fotografijama i plakatima

Izložbom se željelo podsjetiti na važne datume koji su obilježili svibanj i lipanj 1990. i 1991., kao i na procese koji su im prethodili

Strana 12

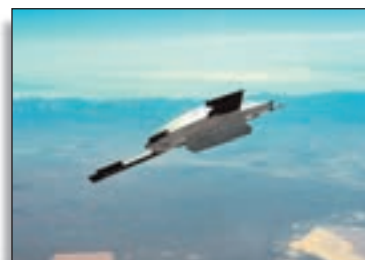
Druga padobranska regimanta francuske Legije stranaca (II. dio)

Nakon što je završio II. svjetski rat, za Legiju stranaca nije bilo vremena za odmor, ona je već stupala u sljedeći ratni sukob i vojnu intervenciju. Ovaj put je na redu bila Indokina, u kojoj je Francuska željela povratiti prevlast u svojim dragocjenim kolonijama

Strana 20

Jurišnici budućnosti - II. dio

Iako su Amerikanci postigli početnu prednost, Europa se trudi dostići ih u razvoju borbenih bespilotnih letjelica budućnosti

Strana 22

Naslovnica snimio Davor KIRIN

brigadir Zdravko JAKOP

zapovjednik Operativno-strategijskog simulacijskog središta

- osnovni cilj OSSS-a je provođenje obuke za vođe i stožere organizacija za ratne i neratne operacije
- OS raspolaže s dva simulacijska sustava, JANUS i SPECTRUM
- sustav JANUS namijenjen je za borbenu obuku postrojbi kopnene vojske do razine brigade
- sustav SPECTRUM može pokrivati razine od taktičko-operativne do strategijske

Računalnim simulacijama do učinkovitije provedbe združenih ratnih i neratnih operacija

Modeli JANUS I SPECTRUM još uvijek su izvrstan alat koji zapovjednicima omogućuje realističnu obuku i utvrđivanje trenutačne osposobljenosti snaga. U elaboratu za razvoj simulacija predvidjeli smo i simulacijski sustav JCATS, trenutačno najmoderniji i najsvestraniji simulacijski model koji može služiti za obuku snaga od pojedinačne do združene operativne razine

Milenka PERVAN STIPIĆ, snimio Davor KIRIN

Operativno-strategijsko simulacijsko središte je najmlađa ustrojbenja cjelina ZZIO-a "Petar Zrinski" koja je počela s radom polovicom 2004. i trenutačno je popunjena s četiri časnika. Zapovjednik OSSS-a je brigadir Zdravko Jakop, od 1991. u HV-u. Osim što ima završenu Ratnu školu, brigadir Jakop trenutačno je pred završetkom poslijediplomskog studija Međunarodni odnosi na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu.

Kako je osnovni cilj OSSS-a provođenje obuke za vođe i stožere organizacija za ratne i neratne operacije namjera nam je bila da kroz razgovor približimo područja rada te postrojbe i pojasnimo što su to vojne simulacije i zašto su računalne simulacije bitne i za razvoj naših oružanih snaga.

Računalne simulacije u vojsci danas su nezaobilazan element obuke. Kako se i zašto pojavila potreba za takvom vrstom obuke vojnika?

Simulacija je nekada bila samo niz

oružja i taktičkih postupaka koje su vojnici provodili kako bi upoznali osnove borbe. Davno u prošlosti vojno uvježbavanje bilo je povlastica plemića i nije se primjenjivalo na obične vojnike. No, kako je oružje postojalo sve kompliciranije, potrebe za uvježbavanjem sve su više rasle. Uvježbavanje se provodilo na terenu i stvarnim sredstvima simulirajući stvarne borbene uvjete. Stoga su takve vježbe bile jednostrane, zbog kompliciranosti simuliranja stvarne borbe. Tek se u novije vrijeme taj problem riješio uporabom različitih vrsta računalnih simulacija. Isto tako, kako bi se odgovorilo sve većim zahtjevima u osposobljavanju snaga, uzimajući u obzir i sve veća ograničenja kojima su vojske u svijetu bile izvršene, primjerice smanjivanje proračuna, smanjivanje prostora za vojne poligone i vježbališta, zaštita okoliša, zakonska ograničenja i dr., morao se razvijati i sve bolji i jeftiniji način uvježbavanja.

Pojasnite nam koja je zadaća OSSS-a

u provođenju takve obuke u OSRH?

Osnovni cilj OSSS-a je provođenje obuke za vođe i stožere organizacija za ratne i neratne operacije. To bi značilo potpora Ratnoj školi, Zapovjedno-stožernoj školi, postrojbama oružanih snaga i drugim organizacijama (kriznim stožerima, policiji, civilnoj zaštiti..) u stvaranju uvjeta za učinkovitu provedbu združenih ratnih i neratnih operacija. Isto tako njegova je zadaća i omogućiti interakciju provedbenih čimbenika računalno poduprte vježbe (CAX), omogućiti učinkovito upravljanje informacijama kao i osigurati sve relevantne podatke za kvalitetnu i sveobuhvatnu raščlambu nakon djelovanja. Isto tako, naša zadaća je i izrada elaborata. "Elaborat uspostavljanja Operativno-strategijskog simulacijskog središta" ušao je u smjernice programiranja 2007. - 2012. Nositelj toga je Služba za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, čiji smo suradnici. U tom elaboratu mi smo predvidjeli ustrojbenja mjesta, pro-

gram rada, simulacijske modele, prostor kao i planirana sredstva. Taj elaborat je prihvaćen čime su stvoreni preduvjeti za razvoj simulacija u vojsci.

U današnjem informatiziranom svijetu, zahtjevi za razvojem vojnih simulacija idu velikom brzinom naprijed, svakim danom se razvijaju novi modeli. Kojim simulacijskim modelima raspolažu naše oružane snage?

OS raspolaže s dva simulacijska sustava, JANUS i SPECTRUM. Sustav JANUS namijenjen je za borbenu obuku postrojbi kopnene vojske do razine brigade. Obuka na tom sustavu počela je u veljači 2001. Neke od karakteristika su mu da može simulirati do šest strana u sukobu, a u bazi podataka ima 400 borbenih sustava, 400 oružja, 100 posrednih paljbenih sustava i 16 tipova vremena. Sučelje JANUSA može varirati od 16 pa do maksimalno 50 radnih postaja. Inače, imenovan je po dvoličnu rimskom bogu koji je bio čuvar portala i patron početka i svršetka. Uspostavom OSSS-a 2004. sustav SPECTRUM stavljen je u funkciju. On može pokrivati razine od taktičko-operativne do strategijske. Rabi se za uvježbavanje djelovanja u neratnim operacijama, primjerice, neborbene evakuacijske operacije, nadzor naoružanja, mirovne operacije i uspostava održavanje mira, potpora operacijama protiv droge, smirivanje pobuna, humanitarna pomoć, potpora kod katastrofa i dr. SPECTRUM simulira političke, ekonomske i sociološke prilike neke zemlje. Njegove su specifičnosti, između ostalih, niska cijena obuke, visoka razina i uspješno uvježbavanje te prilagodljiva baza podataka. Prilagodljivi simulacijski editor omogućava korisnicima da prilagode scenarije, baze podataka i digitalizirani teren svojim potrebama i ciljevima uvježbavanja.

Združena vježba "Neratne operacije - CAX 06" provedena je na simulacijskom modelu SPECTRUM. Uzimajući u obzir da su samo četvorica časnika zaposlena u OSSS-u, koliko ste uspjeli taj model dosad razviti?

Dosad smo razradili i prilagodili dokumentaciju za tri obučna paketa s tog modela: za mirovne operacije, za konvencionalna ratovanja i za katastrofe. Prvi paket tog modela primijenili smo u travnju 2004. u simulacij-

skoj vježbi "Mirovne operacije - CAX 01" s obučnom skupinom 2. gbr koja se, prema partnerskim ciljevima, priprema za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama. Vježba je provedena u vojarni "Ivan V. Drašković" u Varaždinu. Taj isti paket je raobljen je i za združenu simulacijsku vježbu "Neratne operacije - CAX 06" 22. i 23. veljače u vojarni ZZIO-a "Petar Zrinski". To je bila prva simulacijska vježba na tom modelu s polaznicima vojnih škola - RŠ, ZSS, VDS uz potporu SMVO-a, 40. brigade veze, HRZ-a, VP-a i drugih postrojbi. Kako bismo što kvalitetnije proveli CPX/CAX vježbe, pripremili smo za njih: SOP za mirovne operacije, Vodič za operatore na računalno-simulacijskom modelu SPECTRUM, Vodič za vježbe i priručnik Simulacije i simulacijski modeli, koji je u postupku izdavanja.

Na združenoj vježbi "Neratne operacije - CAX 06" bili ste glavni časnik zadužen za planiranje, koordinaciju i provedbu vježbe. Kakvi su Vaši dojmovi s te vježbe?

Nakon svake vježbe slijedi raščlamba, pa se tako dogodilo i s tom. Zajedno s glavnim planerima vježbe, ali i visokim vojnim uzvanicima napravili smo sastanak i raščlanili što je bilo dobro na vježbi, i što bismo trebalo popraviti da sljedeća bude još uspješnija. Dobro je bilo to što je simulacijskom vježbom pružena realna slika vojnog odlučivanja, što znači da su sudionici imali priliku proći proces prijama zadaće, donošenja odluka, djelovanje i izvješćivanje. Uz to i prostor za izvođenje vježbe bio je dobro opremljen (prostor INDOK-a). Inače, u organizacijskoj strukturi vježbe uvijek su predviđeni timovi za nadzor i vrednovanje vježbe. U vježbi su se pokazali i određeni nedostaci. Kao prvo, nedovoljno poznavanje engleskog jezika kod sudionika vježbe, jer je program na tom jeziku. Osim toga, trebalo bi ubuduće u proces programiranja, planiranja i pripreme vježbe uključiti što više neposrednih sudionika.

Zadovoljavaju li spomenuti simulacijski sustavi JANUS i SPECTRUM sadašnje potrebe naših oružanih snaga?

Modeli JANUS i SPECTRUM još uvijek su izvrstan alat koji zapovjednicima omogućuje realističnu obuku i utvrđivanje trenutačne osposobljenosti snaga. No, u elaboratu za razvoj simulacija predvidjeli smo i simulacijski sustav JCATS (združene računalne i taktičke simulacije). JCATS je, prema našem mišljenju, trenutačno najmoderniji i najsvestraniji simulacijski model koji može služiti za obuku snaga od pojedinačne do združene operativne razine. JCATS se može izravno uvezati s JTLS-om koji je prihvaćen kao osnovni simulacijski model u NATO-u. Njegove prednosti su, između ostalog, združeno djelovanje, dislocirana provedba vježbe, agregiranje i deagregiranje snaga što omogućava da se prikaz i veličina postrojbe tijekom vježbe može mijenjati od pojedinca do korpusa. JCATS sustav omogućio bi združene vježbe, distribuirane vježbe s tim da svaka cjelina OS-a izradi vježbu na svojem mjestu razmještaja. HRM i HRZ nemaju sustav za provođenje konstruktivnih simulacijskih vježbi, što bi im sustav JCATS omogućio. Zato smo predložili taj model. ■

Potpisan sporazum o vojnoj obuci s Kanadom

snimio T. BRANDT

U plavom salonu MORH-a prvog lipnja svečano je potpisan sporazum između Ministarstva obrane Republike Hrvatske i Ministarstva nacionalne obrane Kanade o vojnoj obuci pripadnika OS-a Republike Hrvatske u Kanadi.

S hrvatske strane potpisnik sporazuma bio je pomoćnik ministra za ljudske resurse Željko Goršić, dok je sjevernoameričku državu predstavljao brigadir Michael Legault vojni izaslanik u Republici Hrvatskoj. Sa-

stanku na vrlo vi-

sokoj razini nazočila je i kanadska veleposlanica Stefanie Beck, a među domaćinima bili su i Igor Pokaz pomoćnik ministra za obrambenu politiku, Nenad Smolčec načelnik Personalne službe, Davor Čutić načelnik Službe za međunarodnu obrambenu suradnju te brigadir Marin Gregorović iz Uprave J-1 kao predstavnik OS RH. Nakon uvodnog govora načelnika Čutića, detalje sporazuma ukratko je objasnio brigadir Legault. Potpisan je za razdoblje od tri godine, a za određene hrvatske vojnike će u Kanadi omogućiti učenje jezika (engleskog i francuskog), uvježbavanje i učenje rada u stožeru, te djelovanje u mirovnim operacijama. Sve troškove, uključujući i boravak u Kanadi, pokrivat će tamošnje Ministarstvo obrane. Kanada inače

slične sporazume ima s više zemalja. Već su usuglašeni početni detalji, i uskoro će prva manja skupina pripadnika OSRH krenuti u Sjevernu Ameriku.

Veleposlanica Stefanie Beck izrazila je zadovoljstvo potpisanim sporazumom, i to ponajprije zato jer je riječ o projektu koji je bio prioritet za kanadsko veleposlanstvo tijekom njezinog mandata. Također, istaknula je da je sporazum i njegov sadržaj još jedna potvrda da je Hrvatska na dobrom putu, i da nije pitanje "hoće" li nego "kada" će u NATO.

Prije samog potpisivanja sporazuma, pomoćnik ministra Goršić zahvalio je kanadskim predstavnicima, podsjetivši i na prijašnja uspješna stručna usavršavanja pripadnika OSRH u organizaciji Kanade. Istaknuvši važnost sporazuma, Goršić je rekao kako postoji namjera da svaki pripadnik OSRH bude osposobljen za rad u multinacionalnom okruženju, a i u tekućem procesu presutroja i modernizacije naše vojske svaka visokokvalitetna pomoć stranih partnera u edukaciji i obuci dobro nam je došla.

D.VLAHOVIĆ

Petipolgodšnjeg Danijela pronašao narednik Tomljanović djelatnik požškog SzOidL-a

Nesigurnost i očaj zamijenili radost i olakšanje

Petipolgodšnji dječak Danijel Gavrić, koji je iz dvorišta obiteljske kuće u Lazama Vasinim nedaleko od Požege nestao još u srijedu 31. svibnja navečer oko 18 sati, pronađen je 1. lipnja oko podneva, ni kilometar daleko od kuće.

U intenzivnu potragu je bilo uključeno oko pedeset pripadnika Gorske službe spašavanja, Uprave za zaštitu i spašavanje, područni ured Požege, policija, članovi lovačkih društava, vatrogasaca i mještana sela Laze Vasine. Nakon usmene zamolbe iz PU Požeško-slavonske, potrazi se spremno priključilo 77 časnika i dočasnika Središta za obuku i doktrinu logistike Požege. U nepunih pola sata nakon dobivene zamolbe za pomoć u potrazi, do dolaska na mjesto potrage i koordinacije s pripadnicima Gorske službe spašavanja, krenulo je "češljanje" terena. Oko 12:00 sati dječak je pronađen, a sredstvima veze javljeno je da je akcija uspješno okončana.

Dječaka je pronašao djelatnik požškog SzOidL na-

rednik Siniša Tomljanović, nekoliko stotina metara od roditeljske kuće u podvodnim livadama. Zbog blata koje je otežavalo kretanje, dječak nikamo nije mogao, tako da je cijelu noć proveo u šumarku južno od roditeljskog doma. Dječak je pronađen pothlađen i zato je odvezen na pedijatriju Opće županijske bolnice u Požegi, kako bi se utvrdilo njegovo zdravstveno stanje.

Potragu je otežavao nepristupačan teren i činjenica što je Danijel autistično dijete s teškoćama u razvoju. Iako mu je pet i pol godina, još uvijek ne govori i ne komunicira s vršnjacima primjereno svom uzrastu. Golemi očaj i nesigurnost dječakovih roditelja Marine i Vidomira Gavrića, ipak je zamijenila isto toliko velika radost, olakšanje i zahvalnost svim sudionicima potrage, a osobito pripadnicima požškog Središta. Djelatnici i vojnici, sudionici u potrazi za nestalim dječakom svojim odzivom i pokazanom humanošću potvrdili su da su nakon ratnih pobjeda i pobjednici u miru.

OJI

Darivanje krvi u MORH-u

Služba za odnose s javnošću i informiranje MORH-a u suradnji s Hrvatskim zavodom za transfuzijsku medicinu u predvorju Doma HV-a "Zvonimir" organizirala je akciju darivanja krvi.

U toj humanoj akciji organiziranoj drugi put ove godine (prva je bila u veljači) krv je darovalo 72 djelatnika i ročnih vojnika. Akciji darivanja krvi, kao i uvijek od sada, odazvao se i ministar obrane Berislav Rončević te pomoćnik ministra za obrambenu politiku Igor Pokaz. Hvalevrijedno je spomenuti da se ovoj humanoj akciji odazvao zapažen broj ročnika, većinom iz vojarne "Croatia". Nikola Fičko prvi put daje krv i kaže kako mu je bila velika želja odazvati se toj humanoj akciji jednostavno zato jer ljudi jedni druge trebaju i čovjek nikada ne zna hoće li mu možda na ovaj način biti spašen ži-

snimio D. KIRIN

vot. S njim mišljenje dijeli i ročnik iz iste vojarne Stjepan Strsglavec te dodaje kako se nada da će nekome i njegova krv odgovarati, a osim toga zanimalo ga je i kakav je osjećaj kada se na ovakav način daješ drugome. I ročnik Pavao Samardžić prvi je put darovao krv ukratko prokomentiravši cijelu ovu humanu akciju - trebat će drugome.

M.P.S.

Uvod u vježbu "Guardex '06"

Zajednička vježba hrvatskih i američkih postrojbi "Guardex '06", koja će svoj vrhunac imati na vježbalištu u Gašincima od 18. do 28. lipnja, počela je 5. ovog mjeseca u Taktičko-simulacijskom središtu HKoV-a u Zagrebu.

Naime, tamo je pet dana svoje simulacijsko uvježbavanje obavio stožer 1. bojne 3. gardijske brigade. Predmet njihova rada bit će smjernice djelovanja za podređene postrojbe koje će se naći u Gašincima, a riječ je o satniji koja će se sastojati od tri hrvatska (iz 2., 3. i 4. brigade), te jednog američkog voda (djelatnici Nacionalne garde

Minnesote). U stožeru koji se obučava, naravno, radi i zapovjednik buduće satnije. I u Simulacijskom središtu i na terenu radi se o virtualnom provođenju međunarodne mirovne operacije sa svim već dobro poznatim simulacijskim elementima, koji uključuju i računalne i "žive" simulacije.

Još prije nego što je počeo prvi dio vježbe, za mišljenje o njoj upitali smo zapovjednika obučne skupine koja se našla u Simulacijskom središtu, inače i prvog čovjeka 1. bojne 3. gardijske brigade, bojnika Denisa Tretinjaka. "U Središtu sa zapovjednicima satnija prolazimo neke moguće incidente koje će postrojbe praktično rješavati u Gašincima. Dosad smo u sličnim prilikama radili uglavnom na borbenim zadaćama. Ovo je prvi put da radimo na slučaju međunarodne operacije podrške miru. To je u svakom slučaju izazov, i za mene osobno i za stožer i za vojnike na terenu". Na upit o zajedničkom djelovanju Hrvata i gostiju iz SAD-a na terenu, Tretinjak je izrazio uvjerenje da neće biti problema niti u komunikaciji na engleskom niti u taktičkim radnjama.

D. VLAHOVIĆ

snimio T. BRANDT

Odnosi li se profesionalizacija vojske samo na ukidanje vojnog roka ili će i nakon profesionalizacije ciljači tenka i operatori POVRS obavljati djelatnosti u vojarni koje im nisu u opisu posla, i to bez naknade?

Profesionalizacija vojske ne odnosi se samo na ukidanje vojnog roka, već se odnosi na cjelokupni sastav u kojem će djelatnici obavljati dužnosti za koje su osposobljeni i koje su propisane. Ciljač tenka i operatori POVRS će kao i sve djelatne vojne osobe obavljati svoje propisane zadaće za koje će primati naknadu u obliku osobnog dohotka.

Odgovor je usuglašen s Upravom za operativne poslove (J-3).

Državljanin sam Republike Hrvatske s prebivalištem u inozemstvu, kako u tom slučaju reguliram vojnu obvezu?

Prava i dužnosti građana u svezi s vojnom obvezom reguliraju Zakon o obrani (NN br.33/02 i 58/02), te Pravilnik o izvršavanju vojne obveze (NN 15/03.).

Navedeni propisi određuju da se vojni obveznik ukoliko se nalazi u inozemstvu od rođenja treba upisati u evidenciju vojnih obveznika pri nadležnoj diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske prema mjestu boravka u inozemstvu, a u kalendarskoj godini u kojoj navršava 18. godinu. U skladu sa člankom 66., a u svezi s člankom 64. navedenog zakona, on u inozemstvu može boraviti do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 26. godinu, a istekom navedenog roka mora se javiti nadležnom Uredu za obranu koji ga vodi u evidenciji vojnih obveznika, i to u roku od 60 dana, zbog novačenja.

Odredbe članka 43. navedenog zakona određuju da se novak, koji na novačenje bude ocijenjen sposobnim, upućuje na služenje vojnog roka. Odredbama članka 46. istog zakona taksativno su utvrđeni slučajevi oslobađanja od obveze služenja vojnog roka.

Točkom 4. ove odredbe omogućuje se osobama koje uz hrvatsko imaju i strano državljanstvo pravo izbora propisa po kojima će regulirati vojni rok.

PERSONALNA UPRAVA GSOS RH-a

Svoje upite možete slati na
e-mail: hvojnik@morh.hr ili na
fax: 01/ 4551- 852

Na Institutu Ruđera Boškovića održan znanstveni skup "Ustrojavanje referentnog Laboratorija nuklearno-biološko-kemijske zaštite i sustava BioNadzora u Republici Hrvatskoj"

Zajedno protiv nuklearno-biološko-kemijskih ugroza

Zadaća znanstvenog skupa koji su zajednički organizirali Institut Ruđera Boškovića i MORH-ov Institut za istraživanje i razvoj obrambenih sustava bila je povezivanje laboratorija i ustanova u svrhu ustrojavanja jedinstvenog sustava za BioNazor i obranu teritorija RH od NBK terorizma s operativnim središtem u referentnom Laboratoriju nuklearno-biološko-kemijske zaštite OSRH

—Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT—

S obzirom na prirodu i način uporabe sredstava za masovno uništavanje znanstvenici i znanstvene institucije u Republici Hrvatskoj zajedno trebaju uspostaviti jedinstven sustav za rano otkrivanje i zaštitu od NBK akcidenata - istaknuto je na znanstvenom skupu "Ustrojavanje referentnog Laboratorija nuklearno-biološko-kemijske zaštite i sustava BioNadzora u Republici Hrvatskoj" koji je u organizaciji Instituta Ruđera Boškovića (IRB) i MORH-ovog Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava (IROS) 6. lipnja održan na IRB-u.

Uz znanstvenike s IRB-a i IROS-a na tom su respektabilnom znanstvenom skupu, koji je održan s namjerom ustrojavanja jedinstvenog sustava za rano otkrivanje i zaštitu od nuklearnih, bioloških, i kemijskih akcidenata na području Republike Hrvatske, sudjelovali i znanstveni djelatnici drugih institucija i ustanova čija je djelatnost vezana uz otkrivanje i zaštitu od sredstava za masovno uništenje.

■ Znanstveni skup je održan s namjerom ustrojavanja jedinstvenog sustava za rano otkrivanje i zaštitu od nuklearnih, bioloških i kemijskih akcidenata

Državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, otvarajući skup ocijenio je kako je on prilika da se na znanstvenoj razini obrazloži potreba ustrojavanja referentnog laboratorija te je posebno istaknuo kako je to projekt od nacionalnog značaja te da njegova uloga nadilazi potrebe OS-a. Uz to Raboteg je izrazio nadu da će oružane snage sve više biti poticaj razvoju znanosti i gospodarstva, a manje samo konzument proračuna.

Da je ustrojavanje referentnog laboratorija mjerljivo i na nacionalnoj razini složio se i doc. dr. sc. Krunoslav Antoliš iz Vijeća za nadzor sigurnosnih službi Hrvatskog sabora. Uz to što je podsjetio da je Republika Hrvatska još 1991. godine počela s izgradnjom sustava nacionalne sigurnosti, ravnatelj Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava brigadir Dario Matika je napomenuo i da nove misije i zadaće OS-a, a među kojim je i borba protiv terorizma zahtijevaju i novi profil vojnih sposobnosti.

■ Državni tajnik MORH-a Mate Raboteg je istaknuo kako uloga referentnog laboratorija nadilazi potrebe OS-a te da se slobodno može reći da je to projekt od nacionalnog značaja

Povećana spremnost na brzu reakciju

Kroz tri tematska bloka sudionici skupa iznijeli su ocjenu postojećeg stanja spremnosti Hrvatske za suočavanje s mogućim nuklearnim, kemijskim i biološkim ugrozama, te su dali pregled mogućnosti koje IRB i IROS pružaju za dodatno unapređenje sigurnosnog stanja na području NBK zaštite.

Naime, cilj ustrojavanja referentnog laboratorija NBK zaštite je kroz sustav BioNadzora na jednom mjestu ujediniti sve informacije o brojnim parametrima okoliša čime bi se izravno povećala i spremnost na brzu reakciju u slučaju bilo kakvog biološkog ili kemijskog akcidenta.

Uz to što ovaj skup predstavlja jedan korak naprijed na unapređenju sigurnosnog stanja na području NBK zaštite on je i još jedna potvrda dobre suradnje MORH-a i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, koja kako je spomenuto nikad do sada nije bila tako dobra. ■

Poručnik Mladen Pavlović na postrojavanje u Kranjčevićevoj stigao iz SAD-a

Nikad se nisam osjećao jače i sigurnije u sebe

Velika mi je čast što su me moji suborci pozvali i što zajedno s njima obilježavam petnaest godina OS-a. Ponosan sam i ni u jednom trenutku nisam posumnjao u ispravnost svoje odluke kada sam se prije petnaest godina angažirao u obrani domovine. To razdoblje svog života trajno će mi ostati u sjećanju. Nikada se nisam osjećao jače i sigurnije u sebe. Nije mi žao i opet bih, ako bi trebalo, učinio isto...

—Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN—

Mеду postrojenim pripadnicima OS-a i ratni postrojbi na stadionu u Kranjčevićevoj 28. svibnja na petnaestoj obljetnici OS-a bio je i poručnik Mladen Pavlović koji je na poziv svojih suboraca za tu prigodu došao iz SAD-a, isto kao što je to učinio i 1991. kada se angažirao u obrani Hrvatske. Poručnik Pavlović je u SAD otišao iz rodnog Zatona kod Zadra još 1967. s roditeljima, kao dijete, a 1991. kao tridesetšestogodišnjak vratio se u Hrvatsku kako bi sudjelovao u Domovinskom ratu, borio se za Hrvatsku za koju je bio spreman ako treba dati i život. To razdoblje njegova života trajno će mu ostati u sjećanju jer se, kako sam kaže, nikad nije osjećao jače i sigurnije u sebe znajući da radi pravu stvar.

Zašto ste 1991. odlučili doći iz SAD-a i sudjelovati u obrani Hrvatske?

Iako sam, kao i moji roditelji i većina Hrvata u SAD-u, mogao financijski pomagati obranu, što mi tada nije bilo teško jer sam bio vlasnik dvije firme, to mi nije bilo dovoljno. Odlučio sam doći u Hrvatsku, boriti se za Hrvatsku i ako treba dati i život. U SAD-u sam tada ostavio svoju obitelj, dva sina od pet i sedam godina, suprugu, roditelje. Ništa im nisam govorio o svojoj odluci da se vratim i stavim na raspolaganje Hrvatskoj vojsci. To sam im rekao neposredno prije odlaska, ostavio oporučno pismo koje je trebalo otvoriti u slučaju moje smrti i otišao. To razdoblje trajno će mi ostati u sjećanju. Nikada se nisam osjećao jače i sigurnije u sebe. Nije mi žao i opet

Kako se osjećate sada, petnaest godina poslije?

Velika mi je čast što su me moji suborci pozvali i što zajedno s njima obilježavam petnaest godina OS-a. Čast njima i svim braniteljima koji su dali život za domovinu. Ponosan sam i ni u jednom trenutku nisam posumnjao u ispravnost svoje odluke kada sam se prije petnaest godina angažirao u obrani domovine.

bih, ako bi trebalo, učinio isto, makar zbog svojih godina radio u skladištu.

Što nam možete reći o svom ratnom putu?

Odmah nakon odlaska iz SAD-a otišao sam u Kumrovec. Nakon provedene obuke kao pripadnik bojne "Frankopan" u Domovinskom sam ratu sudjelovao od 1991. do 1993. godine. Prva akcija u kojoj sam sudjelovao bila je u listopadu 1991. u Novskoj. Borio sam se na području od Zagreba do Osijeka i na Južnom bojištu.

Jeste li bili sigurni u uspjeh Hrvatske vojske?

Naravno! Bio sam siguran da ćemo pobijediti. Bog je bio na našoj strani, svoje smo branili s clem, tuđe nismo uzimali.

Što mislite o Hrvatskoj vojsci danas?

Hrvatska je mala država i tijekom proteklog razdoblja mnogo toga se izgradilo. Isto tako se gradi i Hrvatska vojska. Drago mi je, dečki su super, najbolji su. Uživam i kad ih danas gledam, prolaze me trnci. ■

Život na rubu ponora

Zamislite život na mjestu gdje vam do prve ceste ili puta kojim može proći automobil treba sat ili više hoda. Kuće su razmještene kao da se netko igrao te ih nekontrolirano razbacao naokolo, tako da neke od njih jednostavno vise na nekoj od stijena i svaki čas mogu otklizati u provaliju...

Iz Indije Zlatko SUDIĆ

Od sjevera pa sve do središnjih područja misije s obje strane crte razdvajanja protežu se ili bolje reći gospodare planinski lanci, počevši s veličanstvenim Himalajama na sjeveru. Impresivan je doživljaj stati na točku na kojoj se spajaju tri najveća planinska lanca na svijetu, Himalaja, Karakoram i Hindukus, a nalazi se oko pedesetak kilometara jugozapadno od Gilgita. Zamislite život na mjestu gdje vam do prve ceste ili puta kojim može proći automobil treba sat ili više hoda. Udaljenost ovdje i nije najzanimljivija činjenica, već izgled i opasnost kozjih staza i puteljaka koje morate

Poziv na čaj

Prilikom jedne ophodnje zastali smo na mjestu gdje planinski potok velikom brzinom niz strminu udara u ravni dio područja stvarajući zaglušujuću buku, ali i prelijepu sliku. Čim smo zastali prišao nam je srednjovječan čovjek koji djelomično natuca engleski, s osmjehom na licu nam se predstavio i uljudno nas pozvao na čaj. Kazao je da nam na taj način želi izraziti dobrodošlicu u njegovu zemlju i obitelj. Naravno, prihvatili smo uljudni poziv i uputili se u kuću do koje se kako je rekao može doći u tri skoka. No čini mi se da ovdje sko-

kovi i nisu što su nekad bili, uspon od nekih šezdesetak stupnjeva, skakanje s kamena na kamen... Nakon nekih deset teških minuta konačno stižemo do kuće gdje nas domaćin nudi čajem i čistom planinskom vodom. Nakon nekoliko minuta zanimljivog razgovora vraćamo se do automobila, srećom ovaj put nizbrdo. Na kraju sam shvatio zašto je vlasnik kuće usred ničega mršav kao prut. Naime, kazao je da se spusti i popne bar desetak puta dnevno... Ali ipak ne shvaćam čime se bave i od čega žive, a kako ovdje prežive zimu neću ni pitati, jer vjerojatan odgovor bi bio "Inšalah" što bi otprilike značilo: ako Bog da...

Samački život

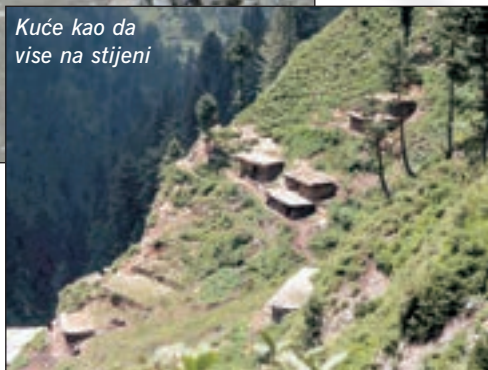
Čujem se s Liovićem koji je sam u jednoj od postaja u Indiji, točnije u Poonchu. Zamislite mjesec dana biti sam s lokalnim vozačima i pomoćnim osobljem koji vas u 80 % prilika gotovo ništa ne razumiju. To za nas promatrače i nije preteško ali u njegovom slučaju je ipak malo previše jer proveo je dva mjeseca sam u Srinagaru, pa jedno vrijeme u Gilgitu, pa sada opet sam u Poonchu i to više od dva mjeseca. Nije ni čudo da smo ga počeli zvati hrvatski Robinson Crusoe ali ne zbog fizičke sličnosti ili zapuštenog izgleda, već zato što odaje dojam da uživa biti sam na postaji.

Kako nigdje u blizini nema internacionalnog osoblja ne preostaje ništa drugo nego družiti se s lokalcima. A s njima se stvarno može svašta doživjeti. Tako su ga primjerice jedan dan pozvali da im se pridruži na rukometnoj utakmici koja se igrala na travi i to nogometnom loptom. Da bi to izbjegao rekao im je da ne zna igrati rukomet. Naravno, to je bio pogrešan odgovor jer čak i u Poonchu, mjestu usred ničega, svi znaju da su hrvatski rukometaši najbolji na svijetu... ■

Djetinjstvo uz obveze

Kuće kao da vise na stijeni

pregaziti da biste se dokopali ceste. Raspored i mjesto na kojima možete naći kuće je zapanjujući, zapravo nikada mi neće biti jasno kako je građevinski materijal dopremljen na te vrhove i litice. Kuće su razmještene kao da se netko igrao te ih nekontrolirano razbacao naokolo, tako da neke od njih jednostavno vise na nekoj od stijena i svaki čas mogu otklizati u provaliju. Isto tako možete očekivati da će vam netko ili nešto pasti na glavu ili izletjeti na cestu, a ako vozite neoprezno možete vrlo lako završiti putovanje u jednoj od bezbroj provalija od kojih su neke duboke i više od petsto metara.

U svakoj ruci mobitel

Na ulici ćete zapaziti kako svatko ima mobitel a većina od njihovih vlasnika boluje od iste bolesti kao i naši pomodarci, pokazujući najnovije modele svjetski poznatih proizvođača mobilnih aparata. Cijene im nisu nimalo povoljnije nego kod nas, pa ti sad objasni nekome kako to u nekoj zemlji, čiji BNP nemaš na čemu temeljiti i izračunati, imaju mobilnih telefona, gotovo, koliko i stanovnika

Iz Zapadne Sahare Darko JURIC

Najmlađe i najmanje stanovnike Laayounea susrećem stalno i na svakom koraku, bilo da su u grupama ili u društvu roditelja. Zapravo, kad se malo zamislim, u gradu dominira mlada populacija, starih osoba kao i da nema mnogo, vjerojatno zato jer je riječ o doseljenicima, mlađim obiteljima koje su doselile iz Maroka u revolucionarno doba.

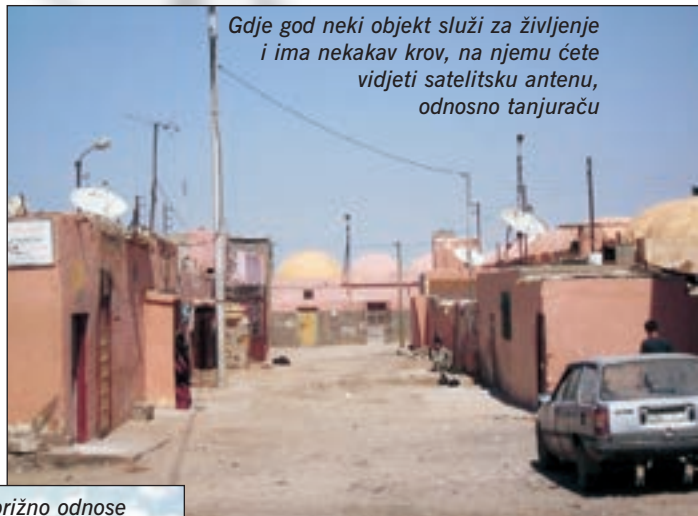
Kad djeca brinu o djeci

Što se tiče navika mlade populacije i djece, preko dana su uglavnom po ulicama i dvorištima u društvu vršnjaka i braće a pred večer šetaju gradom, presvučeni u novu čistu odjeću, u društvu svojih roditelja. Prerano je da donosim velike zaključke ali me zasad oduševljavaju međusobnom bliskošću i solidarnošću. Kako u svakoj obitelji ima dosta djece, na zadivljujući način, stariji se brižno odnose prema mlađima i skrbe o njima neprestano. Srest ćete dijete od nekih 4-5 godina koje za ruke vodi braću i sestre znatno mlađe od sebe. Najsmješniji su mi oni koji brinu o najmanjim, onim koji su naučili tek poneki samostalan korak. Kad ih vidiš kako međusobno brinu o slabijima i manjima od sebe, onda ti nije ni čudno što njihovim roditeljima nije problem imati i kojeg člana više u obitelji.

Na svakom krovu satelitska antena

Ne bih volio raditi promidžbu satelitskoj mobilnoj mreži i RTV signalu ali su oni doista u ovom dijelu Sahare odradili pravu stvar, odnos-

no bolje rečeno, ovdje su oni našli sebi izvrsno tržište. Nema nastambe koja nema na sebi satelitsku antenu i nije bitno je li taj objekt čvrste gradnje, od montažnih dijelova ili pokriven šatorskim platnom. Gdje god neki objekt služi za življenje i ima nekakav krov, na njemu ćete vidjeti satelitsku antenu, odnosno tanjuraču kako zijeva prema nebu.

Gdje god neki objekt služi za življenje i ima nekakav krov, na njemu ćete vidjeti satelitsku antenu, odnosno tanjuraču

Starija se djeca na zadivljujući način brižno odnose prema mlađima i neprestano o njima skrbe

Kako je Sunce najbolji i najpouzdaniji proizvođač energije u ovom dijelu svijeta i mještani to znaju vrlo vješto iskoristiti, pa preko solarnih ćelija napajaju razne baterije koje opet pokreću raznu aparaturu i u najvećoj dubini pustinjačke nepreglednosti.

Mobilna telefonija je još popularnija nego kod nas a možda je to sasvim u redu jer ovdje nećete naći tipičnu fiksnu telefoniju, niti javne telefonske govornice. Ali, po nekom posebnom dogovoru s marokanskom vladom, u svim većim gradovima Zapadne Sahare naći ćete desetke poslovnih prostora u kojima su male uske kabine s aparatima za satelitsku vezu, poput telefonskih kućica po našim postaniškim uredima. Isto tako, na ulici ćete zapaziti kako svatko ima mobitel a većina od njihovih vlasnika boluje od iste bolesti kao i naši pomodarci, pokazujući najnovije modele svjetski poznatih proizvođača mobilnih aparata. Gledao sam po dućanima ovdašnje cijene mobilnih aparata i mogu vam reći kako nisu nimalo povoljnije nego kod nas, pa ti sad objasni nekome kako to u nekoj zemlji čiji bruto nacionalni prihod nemaš na čemu temeljiti i izračunati, imaju mobilnih telefona, gotovo, koliko i stanovnika. Kažem, čuda nikad dosta u ovoj Zapadnoj Sahari. ■

Počeci suvremene hrvatske države na fotografijama i plakatima

Prigodna izložba kao povijesni podsjetnik

Izložbom se željelo podsjetiti na važne datume koji su obilježili svibanj i lipanj 1990. i 1991., kao i na procese koji su im prethodili

— Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT —

Počeci suvremene hrvatske države - kronologija događaja naziv je izložbe koju su upriličili Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata i Hrvatski državni arhiv te Vojni muzej MORH-a a postavljena je u atriju Hrvatskog državnoga arhiva na zagrebačkom Marulićevom trgu. Izložbu je 29. svibnja otvorio ministar kulture Božo Biškupić te je tom prigodom istaknuo neophodnost suradnje tih triju institucija u svrhu rekonstrukcije događaja iz Domovinskoga rata, dodajući da je i ta izložba postavljena radi podsjećanja na tijek stvaranja suvremene hrvatske države ali i poticanja na prikupljanje arhivskoga gradiva i istraživanje nedavne hrvatske prošlosti.

Ravnatelj HMDCDR-a Ante Nazor izrazio je zabrinutost zbog općeg slabog poznavanja pojedinih datuma i događaja iz novije hrvatske prošlosti te je istaknuo da se upravo tom izložbom željelo upozoriti na određene datume, kao i na procese koji su im prethodili, napominjući pritom da neke stvari još uvijek nisu dovoljno poznate a neke su čak i zanezarene, posebice kad je riječ o ustroju hrvatskih oružanih snaga. Ravnatelj Hrvatskog državnog arhiva Stjepan Čosić također je istaknuo važnost suradnje svih državnih institucija na zadaći rekonstrukcije događaja iz Domovinskoga rata, a čelnik Vojnog muzeja Dinko Čutura posebno je istaknuo suradnju Muzeja i Centra koja je, kako je rekao, obostrano nužna i korisna. O pojedinim događajima govorio je i zapovjednik Zapovjedno-stožerne škole brigadir Zdravko Andabak, koji je, kao jedan od prvih hrvatskih redarstvenika, ukazao na važnost istraživanja i očuvanja istine o Domovinskom ratu.

Izložbom se željelo podsjetiti na važne datume koji su obilježili svibanj i lipanj 1990. i 1991.: 30. svibnja 1990. kada je održana Konstituirajuća sjednica prvoga višestranačkoga Sabora SRH i dr. Franjo Tuđman proglašen pred-

sjednikom Predsjedništva SRH - Dan Hrvatskoga sabora, zatim 19. svibnja 1991. Referendum za neovisnost Republike Hrvatske, 28. svibnja 1991. smotra postrojbi Zbora narodne garde na stadionu NK Zagreb - Dan oružanih snaga RH te 25. lipnja 1991. kada je donesena Deklaracija o uspostavi suverene i samostalne RH - Dan državnosti RH, a na otvorenju izložbe prikazane su i autentične

■ Na otvaranju izložbe je istaknuta zabrinutost zbog općeg slabog poznavanja pojedinih datuma i događaja iz novije hrvatske prošlosti

snimke navedenih događaja.

Postav izložbe zamišljen je tako da se fotografijama i plakatima te

novinskim naslovnica, kao i odabranim datumima kronološkim slijedom prikažu tijek i problemi stvaranja suvremene RH, od Memoranduma SANU 1986. do zasjedanja Hrvatskoga sabora 25. lipnja 1991. Izložba je podijeljena u nekoliko manjih cjelina, a završava citatom rečenice kojom je dr. Žarko Domljan, tadašnji predsjednik Sabora, završio čitanje upravo donesenih saborskih odluka: Rođena je država Hrvatska, neka joj je sretan i dug život! ■

Prikaz knjige "Fragmenti geopolitičke misli" autora Jure Vujića, prvog civilnog polaznika Ratne škole "Ban Josip Jelačić"

Demistificirana geopolitika

U svojim razmišljanjima o raznim globalnim pojavama od financijskih korporacija, medijskih konglomerata do onečišćenja okoliša i asimetričnih prijetnji Vujić je, unatoč brojnim citiranim autorima s raznih područja, dosljedan u jednom: zalaže se za humaniji odnos među ljudima, odnosno (kazano jezikom geopolitike) da tlo, zemlja ne bude poprište sukoba već mjesto razmjene kultura i suživota pojedinaca i nacija

— Milenka PERVAN STIPIĆ, snimio Davor KIRIN —

U Hrvatskoj geopolitička znanost još nije dovoljno poznata i pristupačna javnom mnijenju i civilnom društvu zbog općeg stava da je geopolitika hermetična znanost privržena vojnosigurnosnim strukturama. Tome stavu su pridonijela ponajprije dosadašnja izdanja s tog područja u kojima je naglasak bio na političkom obliku geopolitike. No, knjiga Jure Vujića "Fragmenti geopolitičke misli" (u izdanju "itG digitalni tisak", Zg.2004) prekida s takvom tradicijom. On geopolitiku demistificira - od hermetične znanosti ona postaje uzbudljiv sadržaj namijenjen svakome tko se bavi društvenom znanosti.

Dajući naslov knjizi "Fragmenti geopolitičke misli" autor kaže kako je time želio svratiti pozornost na činjenicu da svaka geopolitička misao i svaki pokušaj filozofiranja u prostoru, sudbini, budućnosti i značenju civilizacija, mogu poprimiti isključivo fragmentarni oblik, budući da su u neprestanom rađanju, preispitivanju, opovrgavanju i nadogradnji, nalik na nedovršenu baroknu građu.

Knjiga se sastoji iz dva dijela. U prvom dijelu autor, koristeći se nizom znanstvenih disciplina - sociologijom, antropologijom, politologijom, povijesti, filozofijom, hermeneutikom i kolektivnom psihologijom, pokazuje što čini kostur geopolitike, koja je njezina teorijska djelatnost, zatim metodološke smjernice kao i različite škole. U drugom poglavlju autor razmatra neka filozofska pitanja koja se odnose općenito na prostor, različite koncepcije svijeta i civilizacija kao i

na paradigme globalnog svijeta. Autor u tom dijelu daje i određene hipoteze o pojedinim pitanjima koja se odnose na budućnost civilizacija/e (nazivajući ih skicama), i to na osnovi blagog didaktizma. S tim u vezi je i druga velika odlika ove knjige: pisana je jezikom koji ne donosi gotova rješenja već potiče na razmišljanje, odnosno na pojačanu suradnju čitatelja. Tome je svakako uvelike utjecalo Vujićevo dugogodišnje školovanje na pariškoj Sorboni gdje se i danas njeguje slobodarski duh i kultura dijaloga.

Na stranicama ove iznimno zahtjevne, ali zanimljive knjige autor objašnjava nove trendove suvremene geopolitike (za razliku od starog pristupa geopolitike koja je svijet dijelila u makroregionalne cjeline), koja teži prema objašnjenju svijeta u cijelosti i svih postojećih procesa koji čine strategiju vanjske politike i djelovanje država. S tim u vezi pojašnjava i ulogu geopolitike u današnjem svijetu pa se tako nameće i zaključak kako geopolitika, u zavisnosti kako se gleda, može biti i znanost, ali i vještina koja može produbiti spoznaje o samoj dijalektici međunarodnih odnosa. Pretpostavljajući komunikacije kao treću industrijsku revoluciju, on zapaža da globalno društvo živi u nekoj vrsti proturječnosti - ulaže i promiče tehnologiju, a simultano rekonstruira sustav kasta i vrednuje in-

formaciju kao potrošačku robu.

U svojim razmišljanjima o raznim globalnim pojavama od financijskih korporacija, medijskih konglomerata

do onečišćenja okoliša i asimetričnih prijetnji Vujić je, unatoč brojnim citiranim autorima s raznih područja, dosljedan u jednom: zalaže se za humaniji odnos među ljudima, odnosno (kazano jezikom geopolitike) da tlo, zemlja ne bude poprište sukoba već mjesto razmjene kultura i suživota pojedinaca i nacija.

Jure Vujić, prvi je polaznik izvan MORH-a i OS-a koji upravo završava Ratnu školu "Ban Josip Jelačić". U njegovom životopisu stoji da je rođen 1965. u Kninu. Gimnaziju filozofije i književnosti završio je u Parizu gdje je i diplomirao pravo na Sveučilištu pravnih i društvenih znanosti Pariz II na Sorboni. U Parizu je i položio pravosudni ispit te nakon toga radio kao odvjetnik u Pariškoj komori. Godine 1997. vraća se u Hrvatsku i zapošljava u Ministarstvu vanjskih poslova, gdje i danas radi kao prvi tajnik u Upravi za EU i europsku suradnju. Već godinama se bavi istraživanjima na području međunarodnih odnosa. ■

Hrvatski vojnici na odbojkaškom "ViP Openu"

Protiv pijeska i kiše

Niti ovaj vrhunski sportski događaj nije mogao proći bez hrvatskih vojnika kao važne karike u podršci natjecanju...

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Turnir u odbojci na pijesku "ViP Open" koji je održan na zagrebačkom jezeru Jarun od 31. svibnja do 4. lipnja protekao je u medijskoj sjeni. Razlog tomu nije bio karakter natjecanja niti njegova organizacija. Problem je bila kiša koja nikako nije pogodovala ovom sportu koji se "veže" uz pijesak i sunce. Otjerala je gledatelje, a time i opći interes. Ipak, zadnji dan s ponešto sunca, više gledatelja i izravnim TV prijenosom finala spasio je turnir. Bez obzira na meteorološke probleme, karakter natjecanja bio je vrhunski: dio svjetske turneje najboljih odbojkaša svijeta s najpoznatijim igračkim imenima pratila je izvrsna logistika zagrebačkih organizatora.

Kako smo već naučili tijekom "Snježne kraljice", niti ovaj sportski događaj koji se odvijao na otvorenom i kojemu je jedan od organizatora i Grad Zagreb, nije mogao proći bez hrvatskih vojnika kao važne karike u podršci natjecanju. Na Jarunu je cijelo vrijeme turnira, pa i prije i poslije njega, boravila skupina hrvatskih vojnika. Bila su to 16-orica pripadnika 2. gardijske brigade, konkretno, njezine izvidničke satnije iz Varaždina. Isti dočasnici i vojnici su netom prije sudjelovali i u organizaciji proslave 15. obljetnice OSRH. Nakon njezinog završetka, članovi Provedbenog odbora svečanosti pozitivno su odgovorili na molbu za pomoć Hrvatskog odbora odbojke na pijesku. Poslana je već uhodana ekipa na čelu s narednikom Krunoslavom Cesarecom, a i sanitetsko vozilo s vozačem, medicinskim tehničarem i liječnikom.

U razgovoru s narednikom Cesarecom, kao i skupnikom Dejanom Vargom i razvodnikom Bernardom Šaflinom, dobili smo kratki opis onoga što su radili. Marljivo su obavili lavovski dio pripreme osam pješčanih terena na kojima je igralo više od 200 odbojkaša. Razgovor smo vodili predzadnjeg dana turnira, kada je "posao bio relativno lakši nego na početku kada je trebalo štošta pripremiti". Naime, kiša koja je padala danima oštetila je terene, pa je na njima postojala velika granulacija kamenja: "Po najvećoj kiši smo pro sijavali i tako iznivlirali terene". Sve je bilo obavljeno izvrsno, a to su potvrdili i strogi međunarodni suci, te direktor turnira Damir Radeljić. Kasnije, kiša je malo popustila, a posao je postao lakši. Momci su se brinuli za sve na terenima i oko njih, pa čak i za sigurnost šarmantnih plesačica s Kanarskih otoka "koje nitko ne smije niti krivo pogledati".

Dojmovi naših vojnika su pozitivni, jer "ljepše je nego u vojarni, a još da nije bilo kišovito"... Tek je bilo nekih problema s opremom za rad koji su riješeni, a narednik Cesarec potvrdio je da je ovakva pomoć OS RH civilnim strukturama opravdana, jer "hrvatski profesionalni vojnici su u službi građana i civilne vlasti, koja nas na kraju krajeva i plaća. Ovdje smo došli po zapovijedi i sve ćemo napraviti da je i izvršimo. Kad bi bilo nekakvih problema, na njih bismo se požalili tek kada sve obavimo kako treba". Tim riječima potvrđeno je ono što smo i mislili: dečkima ništa nije bilo teško, a svojim radom "dostojno su predstavili Hrvatsku vojku"... ■

Polaznici Ratne škole na studijskom putovanju u Grčkoj

Polaznici VIII. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić" posjetili su Grčku i grčke oružane snage od 21. do 26. svibnja.

Svrha tog studijskog putovanja bio je posjet SUPREME JOINT WAR COLLEGEU najvišoj grčkoj vojnoj školi te obilazak najznačajnijih kulturno-povijesnih znamenitosti te prijateljske nam zemlje. Osim general bojnika Jozе Milićevićа, polaznika i djelatnika Škole, na putovanju je bio i predstavnik Glavnog stožera OSRH, zamjenik zapovjednika HRZ-a i PZO-a brigadni general Darko Rukavina. Odmah po dolasku polaznici su posjetili hrvatsko veleposlanstvo čiji su predstavnici osobito zaslužni za uspješnu provedbu tog putovanja. Veleposlanik Neven Madej upoznao ih je s timom

službenika koji predstavljaju Republiku Hrvatsku, a osvrnuo se i na rad i zadaće veleposlanstva. General bojnik Jozo Milićević zahvalio je na organizacijskoj i drugoj pomoći veleposlaniku Madeju, predavši mu plaketu Ratne škole.

Na proputovanju obalom i kontinentalnim dijelom, od Atene do Soluna, polaznici Škole imali su prilike vidjeti mnoge zanimljivosti i približiti si ovdášnji način života. Prolaskom kroz Termopilski klanac stalo se kod spomenika koji podsjeća na bitku što se vodila za prolaz ovim područjem između Spartanaca i Perzijaca.

U Solunu su gostoprimstvo polaznicima pružili predstavnici grčkih oružanih snaga, odnosno predstavnici SUPREME JOINT WAR COLLEGEA. Ad-

miral Aristidis Fasoulas, zapovjednik Škole predstavio je najbliže suradnike, ustroj Škole te ono što je hrvatske časnike najviše zanimalo nastavni plan i program. Uz SUPREME JOINT WAR COLLEGE u kojem predaju najviši vojni dužnosnici i najbolji stručnjaci s civilnih fakulteta, predstavljen je sustav školovanja u cijelosti te ostale vojne škole koje su razmještene diljem Grčke. Posjet je završen obraćanjem generala Milićevićа koji je zahvalio admiralu Fasoulasu te izrazio želju da predstavnici tog visokog učilišta, u sklopu svojih studijskih putovanja, posjete Republiku Hrvatsku.

F. TROŠELJ

Zajednička obuka ronilaca

Od 18. do 25. svibnja u posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici boravio je brod američke ratne mornarice USNS "Apache", koji je bio privezan u luci Lora.

Na brodu je priređen TT zbor za predstavnike HRM-a na kojem su upoznati sa značajkama broda, ronilačkom opremom i pomoćnom opremom za ronjenje.

Najvažnija aktivnost tijekom boravka broda bila je zajednička obuka američkih i hrvatskih ronilaca. Tijekom ronjenja, ronionci HRM-a imali su priliku

koristiti se sonarom TOW FISH te ručnim sonarom 2A 'two alpha' koji se rabe za otkrivanje objekata pod morem, primjerice podvodnih mina ili olupina. Ronionci HRM-a koristili su se američkom opremom za podvodnu komunikaciju; full-face maskama i komunikatorima.

Posjet američkog broda iskoristen je za uvježbavanje ronilaca HRM-a s opremom i postupcima kompatibilnima s onima kojim se koriste NATO-ove mornarice.

OJI

Stožerni razgovori između RM-a SAD i RH

Predstavnici 6. flote ratne mornarice SAD-a i Hrvatske ratne mornarice od 25. do 26. svibnja održali su stožerne razgovore u Splitu.

Voditelj američkog izaslanstva bio je načelnik Odjela strategije i politike 6. flote RM SAD-a, kapetan bojnog broda James Settle, dok je hrvatsko izaslanstvo predvodio načelnik Odjela rodova i struka HRM-a, kapetan bojnog broda Tihomir Erceg. Stožerni razgovori predstavnika 6. flote RM

SAD i HRM-a redovita je godišnja aktivnost, a glavni cilj je nastavak kontinuirane bilateralne suradnje sa SAD-om i pružanje potpore HRM-u u procesu integracije u punopravno članstvo NATO-u. Razgovaralo se o aktivnostima koje će poboljšati interoperabilnost između HRM-a i RM-a SAD-a: zajednička obuka, uvježbavanja te ukrcaj pripadnika HRM-a na američke brodove.

OJI

Roboti koji surađuju

ISTRAŽIVAČKI laboratorij za inteligentne sustave švicarskog (LIS) sveučilišta Ecole Polytechnique Federale de Lausanne (EPFL) radi na razvoju robota koji zahvaljujući novom pristupu u njihovom dizajniranju i konstruiranju imaju sposobnost samosastavljanja, samoorganiziranja i metamorfoze. Taj je novi robotski sustav nazvan Swarm-bots i teorijski korijeni su mu u nedavno provedenim studijama o inteligenciji rojeva (insekata, pčela i slično). Te su studije proučavale sposobnosti samookupljanja i samoorganiziranja raznih socijalnih životinja.

Važan cilj robotskog istraživanja je konstruiranje Swarm-bota, odnosno samosastavljajuće i samoorganizirajuće robotske kolonije od 30 do 35 manjih robota. Svaki mali robot, nazvan s-bot, potpuno je autonoman i sposoban provoditi zadatke kao što su autonomna navigacija i percipiranje okoliša. S-bot može komunicirati s drugim robotima i fi-

zički se spojiti s njima stvarajući Swarm-bot.

Swarm-bot je sposoban samostalno pretraživati područje, određivati najbolji pravac kretanja te prenositi teže objekte. Fizička struktura je kombinirana s, kako su je istraživači nazvali, distributivnom adaptivnom nadzornom arhitekturom kako bi se dobio jedinstven robotski sustav. Robot se kreće pomoću gusjenica, svaka ima vlastiti pogonski motor kako bi se postigla što veća prohodnost i agilnost. S-bot se može kretati po srednje teškom terenu, a kada se udruže u Swarm-bot, sustav se može kretati i po teškom terenu.

Gusjenice i pogonski motori se na svakom s-botu mogu pomicati u odnosu na tijelo. S-botovi se međusobno povezuju s dvije moguće veze: krutom i polufleksibilnom. Kruta veza se ostvaruje pomoću hvatača na horizontalnim aktivnim osovina. Hvatači imaju vrlo veliku prihvatnu površinu koja sigurno spaja

EPFL LIS

pri bilo kojem kutu i opterećenju dva s-bota.

Polufleksibilna veza sastoji se od fleksibilne aktuatorske ruke s tri motora postavljena na točkama spoja s tijelom s-bota. Taj sustav omogućava tri razna stupnja slobode, a ruka se miče lateralno i vertikalno, a uz to ima i mogućnost produženja i skraćivanja. Iako je Swarm-bot razvojni projekt, odmah se može naslutiti i vojna primjena takvog tipa robota u brojnim izvidničkim, nadzoranim i sličnim zadacima.

M. PETROVIĆ

Rusija nabavlja nove Su-34

NAKON što je nedavno i službeno proglašen početak inicijalne operativne uporabe jurišnih bombardera Su-34, tijekom proljeća rusko ministarstvo obrane objavilo je kako kreće u nabavu nova 24 aviona Su-34. Nabava tih aviona trebala bi se prema planovima realizirati u iduće četiri godine, a konačni cilj je da se do 2010. opremi cijeli jedan zrakoplovni puk avionima Su-34. U Rusiji tu činjenicu smatraju važnom i zbog toga što uvođenjem većeg broja tih aviona u operativnu uporabu, odnosno stjecanjem raznih operativnih iskustava mogu znatno pridonijeti izvoznju prodaji aviona Su-34, odnosno uspjehu na svjetskom tržištu oružja. Time bi se prema njihovim očekivanjima u konačnici mogla sniziti njegova jedinična nabavna cijena za rusko ratno zrakoplovstvo, koja trenutačno iznosi 36 milijuna američkih dolara.

Trenutačno je u ruskom ratnom zrakoplovstvu operativno 10 zrakoplovnih pukova, koji su popunjeni jurišnim bombarderima Su-24M, i koji bi se prema planovima u idućem višegodišnjem razdoblju u cijelosti zamijenili avionima Su-34. U ruskoj zrakoplovnoj floti trenutačno je operativno 222 jurišna bombardera Su-24M i 100 „izviđača“ Su-24MR.

I. SKENDEROVIĆ

Novi slovački VBR

SLOVAČKA vojska uvodi u sastav topničkih postrojbi novi višecijevni bacač raketa (VBR) RM-70 Modular. Riječ je o nabavi 26 sustava od vojnoremontnog zavoda VOP 028 iz Prešova u istočnoj Slovačkoj. Isporuka je počela prošle godine a trebala bi biti dovršena do konca 2007.

RM-70 Modular je rezultat zajedničkog razvoja slovačke i njemačke obrambene industrije. Iz Njemačke je sudjelovala tvrtka Diehl BGT Defence, a slovačke je tvrtke predvodila Konstrukta Defence. Riječ je o modernizaciji starog VBR-a RM-70 starog tridesetak godina, kalibra 122 mm, na podvozju taktičkog kamiona Tatra 813, pogonske konfiguracije 8x8. RM-70 nosi standardni bacač raketa sa 40 cijevi kalibra 122 mm.

Masa sustava je 23,4 tone kad nosi bacač kalibra 122 mm, a za manipuliranje streljivom razvijen je po-

Obrana

sebni uređaj kojim upravlja samo jedan vojnik. Posada je smanjena s četiri na tri člana. Domet standardnih projektila kalibra 122 mm je 20, a projektila 227 mm 30 kilometara.

Razvoj nove inačice počeo je 2000. a završio 2004. nakon uspješnih terenskih proba slovačke vojske. Najbitnija je izmjena mogućnost postavljanja bacača raketa kalibra 227 mm s američkog VBR-a MLRS koji je u sastavu i nekih europskih vojski. Dodan je i moderni digitalni

sustav za upravljanje paljbom i digitalni komunikacijski sustav.

Kabina kamiona je oklopljena i nudi posadi veću sigurnost, a zadržane su i dobre terenske mogućnosti po kojima je Tatra 813 poznata. RM-70 Modular je zanimljiv primjer modernizacije starijeg borbenog sustava istočnog podrijetla koji uz ograničena sredstva i primjenom moderne tehnologije može ostati u službi još niz godina.

M. PETROVIĆ

AERO modernizira bugarske Albatrose

ih je Bugarska nabavila u razdoblju od 1987. do 1990. godine. Dogovorene radove na avionima češki AERO Vodochody a.s obaviti će u suradnji s bugarskom tvrtkom TEREM iz Plovdiva. U sklopu SLEP programa bugarska strana

svoje flote, čime se jamči kontinuitet u obuci svojih vojnih pilota, nego je SLEP programom omogućeno dodatno izravno ulaganje i u zrakoplovno-tehničku struku, što u Bugarskoj smatraju vrlo dragocjenim.

U sklopu SLEP programa na bugarskim Albatrosima obaviti će se integriranje novog FDRS (Flight Data Recording System) sustava, ugrade avionike, integriranje novog GPS sustava za navođenje, ugradnja novih sjedala sa 0-0 odlikama, novog komunikacijskog i IFF sustava, a omogućit će se i nošenje novih oružnih sustava. Češki AERO Vodochody a.s, svjestan kako Bugarska u idućem razdoblju priprema znatnu modernizaciju i opremanje svojih oružanih snaga, a posebice svog ratnog zrakoplovstva, nedavno je predstavio svoju službenu ponudu bugarskom ministarstvu obrane, odnosno svoj novi supersonični školsko-borbeni avion L-159B.

SREDINOM travnja češka zrakoplovna tvrtka AERO Vodochody a.s sklopila je ugovor s bugarskim ministarstvom obrane na temelju kojeg će obaviti remont i modernizaciju bugarskih školsko-borbenih aviona L-39ZA Albatros u sklopu SLEP (Service-Life Extension Programme) programa. Dogovorenim remontom i modernizacijom, čime će ujedno biti produljen i životni vijek, bit će obuhvaćeno 12 bugarskih Albatrosa od ukupno 36 aviona koliko

uspjela je ishoditi i određeni transfer tehnologije za svoju tvrtku TEREM, koja bi u budućnosti trebala biti sposobna za samostalno održavanje školskih aviona L-29 Delfin i L-39ZA Albatros koji su u operativnoj uporabi u Bugarskom ratnom zrakoplovstvu. Uz to, otvoren je i potencijal za zajednički nastup TEREMA i AERO Vodochody a.s na tržištu. Sklopljenim ugovorom Bugarska nije samo osigurala podizanje razine operativne spremnosti

I. SKENDEROVIĆ

Zapovjedni sustav za njemačku vojsku

TVRTKA EADS sklopila je ugovor sa Saveznim uredom za informatičku tehnologiju njemačke vojske (IT-Amt Bw) o kupnji i opremanju njemačke vojske (Bundeswehr) zapovjednim sustavom FAUST. Sustav se nabavlja za potrebe njemačkog elementa višenacionalnih NATO-ovih snaga za brzi odgovor, NATO Response Force 7 (NRF7). Za to će biti potrebno oko 150 kompleta sustava FAUST. Instalirat će se u razna vozila njemačke vojske, uključujući Wolf, Duro i Fuchs.

Inače FAUST je akronim na njemačkom jeziku a znači taktička zapovjedna i nadzorna oprema. Sustav je načinjen tako da povećava sigurnost vojnika u misiji ostvarivanjem informacijske nadmoći. To je,

jeru je tvrtka, ostvareno osiguravanjem vođenja operacija pomoću precizne slike situacije koja se automatski obnavlja svježim podacima. Slika obuhvaća točan položaj postrojbi, a zapovjednici odluke mogu donositi s većom preciznošću i učinkovitošću.

Zapovjedni sustav FAUST zajednički su razvili EADS i Bundeswehr, a dosad je uspješno isproban na terenu u misijama njemačke vojske u Afganistanu, Bosni i Hercegovini te na Kosovu. Od samog je početka razvijan s misliju na međunarodni angažman. Velika je važnost posvećena interoperabilnosti i mogućnosti jednostavnog

EADS

povezivanja s drugim sustavima raznih vrsta drugih vojski koje također sudjeluju u misijama. Osnovna programska aplikacija ima mogućnost prilagodbe sučelja za njemački, engleski i mađarski jezik.

M. PETROVIĆ

Pakistan razmatra nabavu J-10

PAKISTANSKA vlada tijekom travnja objavila je kako je odobrila pakistanskom ratnom zrakoplovstvu početak pregovora oko moguće nabave novog kineskog borbenog aviona J-10, koji bi prema pakistanskom uobičajenom sustavu imenovanja borbenih aviona nosio oznaku F-10.

Prema određenim izvorima Pakistan bi u slučaju kupnje tog aviona mogao naručiti minimalno 36 letjelica, odnosno prema određenim procjenama vrijednost te kupnje mogla bi iznositi 1,5 milijardi američkih dolara, a početak dopreme aviona mogao bi početi tijekom 2009. Prema tim istim izvorima tije-

kom prošle godine Pakistan je uputio određenu skupinu svojih pilota u Kinu zbog letenja na J-10. Spremnost Kine za izvoz svog borbenog aviona nove generacije upućuje na činjenicu kako Kina s uspjehom razvija svoju novu pogonsku skupinu koja bi se ugrađivala na J-10. Naime, do 2003. Kina je od Rusije kupila 54 turbofan motora Saturn Lulka AL-31FN koji su se ugrađivali na prototipove i predproduksijske primjerke aviona J-10, ali uz zabranu domaće licencne proizvodnje, odnosno prodaje tih motora trećim zemljama. Uz to ta činjenica podupire određene procjene kako bi se

ta pogonska skupina uz J-10 mogla ugrađivati i na novi kineski jurišnik JF-17 kojeg zasad pogoni ruski turbofan motor RD-93 kakav se inače ugrađuje na borbene avione MiG-29. Pakistan je također pokazao interes za kineske jurišnike JF-17, koji će nositi pakistansku oznaku FC-1, a tijekom ljeta ove godine očekuje početak proizvodnje prvih primjeraka za pakistansko ratno zrakoplovstvo.

Tijekom proljeća ove godine Pakistan je i službeno odobrio svom ratnom zrakoplovstvu finaliziranje pregovora s Lockheed Martinom (koji su jedno vrijeme stali zbog prošlogodišnjeg potresa i humanitarne krize u zemlji) oko nabave borbenih aviona F-16, a prema raspoloživim podacima Pakistan će vrlo izgledno inicijalno naručiti (odnosno realizirati staru narudžbu) 26 aviona F-16A/B, uz koje će biti kupljeno i 18 novih aviona F-16 Block 50/52. Iz ovoga se može zaključiti kako Islamabad nastoji izbjeći ovisnost o samo jednoj „liniji“ nabave zrakoplovne tehnike.

I. SKENDEROVIĆ

Novi Austalov projekt malog borbenog trimarana

AUSTRALSKA brodograđevna tvrtka Austal Ships objavila je detalje novog projekta višenamjenskog plovila koji se temelji na najmodernijoj tehnologiji izgradnje aluminijskih višetrupnih plovila te cilja jednako i na pomorske i riječne ratne mornarice koje imaju potrebu za manjim ratnim brodovima kompaktnog dizajna.

Višenamjenska korveta (Multi - Role Corvette, MRC) ima trimaran-

rakteriziraju značajke duljine 36 metara i širine 16 metara, a može služiti kao logistička paluba za prijevoz postrojbi, vojne opreme i lakih vozila. Upravo ta značajka korvete omogućava manje desantne uloge i vrlo brzi prijevoz specijalnih postrojbi. Pristup radnoj palubi omogućen je kroz velika vrata, a na krmenom dijelu trupa postavljena je velika rampa za lakše ukrcajanje i iskrcavanje vozila i opreme s obale.

Gazom od samo 3 metra moguća je plovidba plitkim i priobalnim vodama koje su za jednorupne brodove te duljine potpuno neprohodne. Upravo zbog malog gaza moguće je iskrcavati teret na mjestima gdje su tehničke mogućnosti luke ili doka vrlo slabe. Višenamjenski trimaran

da, očekuju se superiorne pomorstvene odlike Austalove korvete, posebice na nemirnom moru u odnosu na katamaransku formu trupa, znatno smanjujući neugodnost plovidbe u ekstremnim uvjetima. Pri najvećoj održivoj brzini od 35 čvorova standardni doplov iznosi 3000 nautičkih milja. Sletno/poletna paluba, 22 metra duga i 13,8 metara široka, nalazi se iznad radne palube, namijenjena je mornaričkim helikopterima srednje veličine kao Seahawk ili NH90, a korveta također ima hangar za smještaj jedne letjelice.

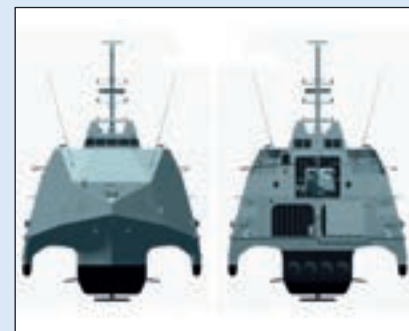
U tvrtki Austal nadaju se kako će višenamjenska korveta ili neka njezina inačica biti zanimljiva australskoj mornarici kao plovilo za brza protudjelovanja koje bi omogućavalo presretanje pomorskih ciljeva u ilegalnim akcijama u sjevernim vodama Australije. U tom slučaju, temeljno naoružanje činit će laki mornarički top Typhoon kalibra 25 mm smješten na palubi. Uz taj top, korvetu je moguće opremiti s do šest teških strojica kalibra 12,7 mm koje bi služile kao sekundarno naoružanje.

M. PTIĆ GRŽELJ

sku formu trupa, duljinu 72 metara, širinu 19,1 metar i istisninu gotovo 250 tona, a ovisno o potrebama zadaca može ukrcati više korisnog tereta uz manje goriva i suprotno. Unatoč skromnim glavnim značajkama, višenamjenska korveta ima neproporcionalno veliku radnu palubu od 495 m².

Kako bi se naglasio višenamjenski koncept korvete, radnu palubu je moguće prenamijeniti za mnoštvo manjih borbenih zadataka kao ophodnja pomorske granice, protupodmornička borba, zapovijedanje i upravljanje te nadzor borbenih skupina. Takav koncept omogućuje jednostavnu ugradnju različitih sustava u obliku standardiziranih modula bez potrebe izmjena brodske strukture. Opremi li se korveta odgovarajućim modulima može obavljati i druge zadatke uključujući humanitarne akcije, operacije dopune zaliha na moru ili služiti kao brod-bolnica.

Radna paluba se prostire od krmenog dijela do sredine broda koju ka-

nosi dva 7,2 metarska čamca izrađena od karbonskih vlakana namijenjena operacijama specijalnih postrojbi.

Trimaranska forma trupa slična je konfiguraciji koju je primijenila tvrtka General Dynamics Bath Iron Works (BIW) na projektu priobalnog borbenog broda (Littoral Combat Ship - LCS) za američku ratnu mornaricu. Kao i kod 127 metarskog američkog borbenog bro-

Druga padobranska regimenta francuske Legije stranaca (II. dio)

Nakon što je završio II. svjetski rat, za Legiju stranaca nije bilo vremena za odmor, ona je već stupala u sljedeći ratni sukob i vojnu intervenciju. Ovaj put je na redu bila Indokina, u kojoj je Francuska željela povratiti prevlast u svojim dragocjenim kolonijama

Pripremio Igor SPICIJARIĆ

Na završetku II. svjetskog rata Legija stranaca je imala približno 20 000 pripadnika ustrojnih u sedam regimenti (šest pješačkih i jednoj konjaničkoj). U poslijeratnim godinama došlo je do velike smjene ljudi. U Legiju su pristupili mnogi dobrovoljci iz svih krajeva Europe: prebjeci iz Istočne Europe, bivši fašisti i nacisti, pripadnici SS, izbjeglice i mnogi drugi bjegunci pred zakonom. Dojučerašnji protivnici postali su ratni drugovi, združeni bratstvom Legije u borbi za kolonijalne interese francuske Četvrte Republike. Osim u Indokinu, Legija je poslana u intervenciju na Madagaskar te je nastavila stalne borbe u Alžiru. Njezine prve postrojbe iskrcane su se u Vijetnamu i ponovno

zauzele Sajgon već do konca 1945. godine.

Francuska je bila iznenađena narodnim ustankom u Vijetnamu pod vodstvom Ho-Ši Mina. Rat između francuskih kolonijalnih snaga i oslobodilačkih snaga Vietkonga potrajao je dugih 9 godina, do 1954. godine i u njemu je Legija izgubila 11 000 ljudi.

Tijekom tog ratnog razdoblja Legija je angažirala velike snage koje je bila prisiljena stalno pojačavati. U vijetnamsku kampanju bila je uključena 1° REC (motorizirano pješništvo) sa svojim amfibijskim grupama, 2°, 3° i 5° REI, 13° DBLE brigada te 1° i 2° BEP (padobranske regimente). No, sve to nije bilo dovoljno i konačni poraz se počeo nazirati

koncem 1950. godine. Ipak, krvavi rat je potrajao još četiri godine.

Sredinom ožujka (13. travnja 1954.) počela je poznata bitka kod Dien-Bien-Fua u kojoj je snagama Vietmina uspjelo namamiti u klopku i opkoliti u smrtonosnom zagrljaju snage generala De La Croixa. Pedeset tisuća Vijetnamaca opkolilo je Francuze i nije im bilo spasa. Poslije 55 dana ogorčenih borbi u kojima su francuske snage bile taktički i fizički potučene, Francuzi su bili prisiljeni na predaju 7. svibnja 1954. godine. Vojničkim porazom kod Dien-Bien-Fua okončana je francuska vojna nazočnost u Indokini. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Obrambeni plan za fiskalnu 2006. (FYDP 2006) donosi projekciju razvoja oružanih snaga SAD-a za idućih pet godina, do 2011., na temelju kojega Ured za proračun američkog kongresa (CBO) donosi procjene dugoročnog plana razvoja do 2024. godine

Igor KARNJUŠ

Dugoročne implikacije Obrambenog plana za 2006. - investicije (II. dio)

Za razliku od plana održavanja brojnog stanja površinske flote, podmornička flota napadajnih podmornica bi se trebala smanjiti na broj između 37 i 41 plovila (prethodni cilj bio je 55 podmornica). Od ukupnog broja bilo bi 39 napadajnih podmornica, četiri podmornice nosača projektila i 14 podmornica nosača nuklearnih balističkih projektila. Prema FYDP 2006 nabava napadajnih podmornica tipa Virginia tempom jedna godišnje trebala bi početi 2012. godine, a dugoročni planovi predviđaju razvoj i ulazak novog tipa podmornice nosača nuklearnih projektila negdje oko 2022. godine. Procjene CBO oko troškova provođenja FYDP 2006 u broju i strukturi podmornica kreću se na

razini više od 7,5 mlrd. USD godišnje tijekom iduća dva desetljeća, odnosno čak 8,3 mlrd. USD ako se ukalkulira rizik.

U pogledu nosača aviona, trenutačni planovi ratne mornarice predviđaju 10 do 11 nosača s klasičnom (velikom) palubom. Prema FYDP 2006 mornarica bi trebala naručiti prvi iz nove klase nosača tipa CVN-21 2008. godine što je godinu dana kasnije u odnosu na prošlogodišnji FYDP 2005. Da bi održala flotu od 11 nosača, mornarica bi trebala naručiti novi nosač aviona svakih pet godina, računajući potrebu obnove nuklearnog goriva na nosačima tipa Nimitz svake tri godine. Prema procjenama CBO taj trošak bi godišnje, do 2024. iznosio 3,1 mlrd. USD.

Programi ratne mornarice u pogledu investicija u zrakoplovstvo uključuju financiranje kako mornaričkih, tako i potreba zrakoplovstva mornarskog korpusa. Trenutačni planovi investicija kreću se na razini 93 milijardi USD za razdoblje od 2006. do 2011. godine, odnosno 28% od ukupnih investicijskih planova ratne mornarice. Dugoročno izvršenje planova od 2011. do 2024. zahtijevalo bi ukupno 112 mlrd. USD. Kako bi se osigurala provedba planova, godišnje bi trebalo održati razinu ulaganja od 16 mlrd. USD do 2012., a nakon toga do 2024. nešto oko 9 mlrd. USD. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Jurišnici budućnosti - II. dio

Iako su Amerikanci postigli početnu prednost, Europa se trudi dostići ih u razvoju borbenih bespilotnih letjelica

budućnosti

Pripremio Siniša RADAKOVIĆ

I dok je američko ratno zrakoplovstvo krenulo u razvoj borbenih bespilotnih letjelica još početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, oduvijek konzervativnija ratna mornarica nije bila oduševljena novom vrstom letjelica. Koliko se američka ratna mornarica odupirala ideji uporabe UCAV-a (Unmanned Combat Air Vehicle) najbolje pokazuje podatak da je u fiskalnoj godini 2003. ratna mornarica potrošila ravno 0 dolara na razvoj (RDT&E - Research, Development, Testing and Evaluation) UCAV-a. Za usporedbu, u istoj je godini američko ratno zrakoplovstvo potrošilo 57 milijuna, a Darpa 63 milijuna američkih dolara. U fiskalnoj godini 2004. taj se je odnos donekle promijenio. Ratno zrakoplovstvo je za razvoj UCAV-a osiguralo 182 milijuna, Darpa 36 i ratna mornarica 57 milijuna američkih dolara.

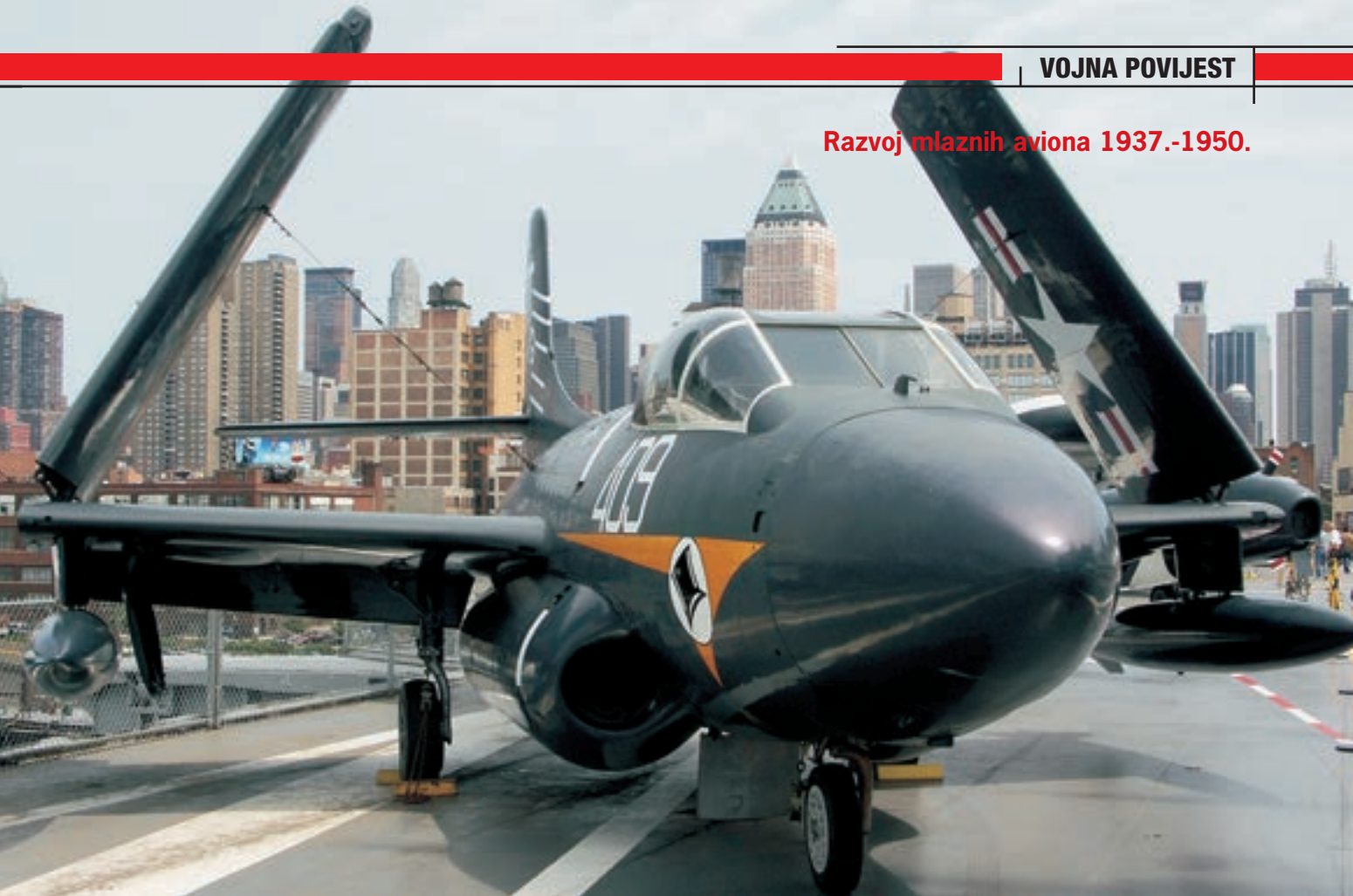
Unatoč oklijevanju američke ratne mornarice da pokrene svoj program

razvoja borbenih bespilotnih letjelica, ili da se barem pridruži istovrsnom programu ratnog zrakoplovstva, tvrtka Northrop Grumman je u srpnju 2000. pokrenula svoj privatni projekt razvoja letjelice X-47A Pegasus. Ta je letjelica, slično kao i X-45A, samo tehnološki demonstrator mogućnosti uporabe UCAV-a s nosača zrakoplova. Northrop Grumman je ispravno zaključio da će američka ratna mornarica u dogledno vrijeme ipak prihvatiti potrebu uporabe UCAV-a sa svojih nosača, a rabit će ih za uništavanje protivničke protuzračne obrane i udare na osobito važne te stoga dobro branjene ciljeve na zemlji. Pokretanjem projekta Pegasus tvrtka Northrop Grumman je htjela steći odlučujuću prednost u dobivanju tog unosnog posla.

X-47A opremili su motorom P & WC JT15D-5C potiska samo 14,19 kN, što je ipak bilo dovoljno za pokretanje letjelice maksimalne mase

2930 kilograma. Letjelica je djelo tvrtke Scaled Composites. Trapezoidno tijelo nema vertikalne repne stabilizatore a usisnik za zrak skriven je iza ispuščenja, čime se sprječava prodor radarskih zraka do lopatica kompresora motora. Samo je ispuščenje dovoljno veliko da se u njega može smjestiti antena za satelitsku komunikaciju. Letjelicu su opremili navigacijskim sustavom SR GPS (Shipboard Relativne GPS) koji daje preciznost navođenja od 40 centimetara, što je dovoljno precizno za automatizirano slijetanje. Iako je prvi primjerak X-47A dovršen 30. srpnja 2001., nije poletio sve do 23. veljače 2003. Pri prvom je letu Pegasus demonstrirao sposobnost upravljanja pri malim brzinama i simulirano slijetanje na nosač zrakoplova pomoću SR GPS sustava. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Douglas F3D Skyknight

Douglasov Skyknight je jedan od prvih lovačkih aviona s mlaznim pogonom namjenski projektiran za ulogu noćnog lovca. Iako danas zaboravljen, Skyknight je uspješno služio u Korejskom i Vijetnamskom ratu

— Piše Domagoj MIČIĆ —

Povijest lovca F3D Skyknight može se pratiti od kraja 1945. kada je vrh američke ratne mornarice počeo rasprave s proizvođačima aviona o mogućnosti projektiranja i gradnje noćnog lovačkog aviona s mlaznim pogonom koji bi djelovao s paluba nosača zrakoplova. Novi je lovac trebao dobiti, a da bi mogao uspješno obavljati svoje zadaće, tada najnapredniju tehnologiju - radar. Početni je zahtjev bio da lovac mora imati borbeni dolet dovoljan da svoje ciljeve napadne na udaljenosti od 200 kilometara. Tadašnja nesavršena radarska tehnologija zahtijevala je barem dva člana posade - pilota i radaristu. Američka ratna mornarica je tražila i to da maksimalna brzina bude ba-

rem 900 km/h, a operativni vrhunac leta oko 12 000 metara.

Da podnesu svoje prijedloge, ratna mornarica je pozvala tvrtke Curtiss, Douglas, Fleetwings i Grumman. I prije nego što su osigurali ugovor za izradu prototipova Douglasovi su stručnjaci, predvođeni Edom Heinemannom, u listopadu 1945. počeli rad na novom projektu u Douglasovom pogonu El Segundo u Kaliforniji, tako da je *mockup* u prirodnoj veličini bio gotov već u travnju iduće godine. Heinemannov je prijedlog bio srednjokrili lovac pokretan s dva aksijalna turbomlazna motora Westinghouse J34 pojedinačnog potiska od 13,3 kN. Kako bi osigurali što veći slobodni prostor u trupu za smještaj sprem-

nika za gorivo, motore su postavili u gondole na sredini trupa, ispod krila na sredini aviona. Smještaj motora u gondolama, a ne u trup, između ostalog je uvelike olakšavao njihovo održavanje. Uz to je procedura zamjene motora bila vrlo jednostavna, što je bilo vrlo važno za avion namijenjen djelovanju s nosača zrakoplova.

Unutrašnji spremnici za gorivo imali su zapreminu od 5116 litara, dok se pod svakim krilom mogao nositi po jedan dopunski spremnik zapremine 568 litara. Skyknight je mogao ponijeti i dvije bombe težine 450 kilograma. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Rušenje korejskog zrakoplova KAL 007 1983.

U prvoj polovici osamdesetih godina Hladni je rat ponovno eskalirao, a jedan od događaja koji su održali tenzije između supersila na visokoj razini bilo je i sovjetsko rušenje južnokorejskog civilnog zrakoplova Korean Air Lines 007 s 269 putnika i članova posade. Političke reperkusije incidenta su bile velike, a između ostalog su se ogledale i u daljnjem pogoršanju sovjetsko-američkih odnosa

— Hrvoje BARBERIĆ —

U prvoj polovici osamdesetih godina, nakon sovjetske invazije, Hladni je rat ponovno eskalirao. Jedan od najznačajnijih incidenata tog razdoblja je rušenje putničkog zrakoplova na Dalekom istoku. Naime, sovjetski lovac presreća je 1. rujna 1983. nakon pogrešne identifikacije cilja srušio korejski civilni zrakoplov na letu 007 poznat kao KAL 007. Zrakoplov je srušen zapadno od otoka Sakhalin, a u njemu se nalazilo 269 putnika i članova posade, uključujući i američkog kongresmena. Sovjetski Savez je nakon prvotnog odbijanja odgovornosti za incident priznao rušenje zrakoplova KAL 007, opravdavajući se zamjenom za vojni cilj.

Okolnosti rušenja

Srušeni zrakoplov je pripadao kompaniji Korean Air Lines, te se nalazio na letu između New Yorka i Seula u Južnoj Koreji. Zrakoplov je uzletio 31. kolovoza 1983. iz zračne luke "JFK" u New Yorku te je zbog goriva sletio u zračnu luku Anchorage na Aljasci, otkuda je u 3:00 sata po lokalnom vremenu uzletio dalje prema konačnoj destinaciji, Seulu. Iz nepoznatih razloga zrakoplov je letio rutom otprilike pet stotina kilometara zapadno od planirane rute te je na području poluotoka Kamčatka i Ohotskog mora u cijeloj dužini leta povrijedio sovjetski zračni prostor. U svom letu KAL 007 je nadletio nekoliko velikih sovjetskih radarskih postaja i podmorničku bazu u Petropavlovsku, što su bili objekti od prvorazrednog strateškog

■ *Srušeni korejski zrakoplov snimljen početkom 80-ih*

značaja za Sovjetski Savez.

Nakon što su radari registrirali uljetanje KAL-a 007 u njihov zračni prostor, sovjetsko zapovjedništvo je naredilo polijetanje zrakoplova Su-15 i MiG-23 iz zračne baze Dolinsk Sokol, kako bi ga presreli. Okolnosti pokušaja uspostave kontakta između zrakoplova do danas su ostale obavijene velom tajne te su stoga uglavnom bile predmet kontroverzi. Naposljetku je Su-15 u 6:26 sati po lokalnom vremenu (18:26 po Greenwichu) ispalio dvije rakete na korejski zrakoplov, od kojih ga je jedna pogodila blizu repa a druga u lijevo krilo. Nakon što je pogodeni KAL 007 počeo nekontrolirano gubiti visinu, posada je pokušala spiralno poniranje zrakoplova zbog rapidne dekompresije u unutrašnjosti, no pao je u more oko 55 kilometara zapadno od otoka Moneron. U padu korejskog zrakoplova nije bilo preživjelih putnika, a tek dva tijela pronađena su na mjestu nesreće. Zanimljivo je da je jedan od putnika u srušenom zrakoplovu bio američki demokratski kongresmen iz Atlante, Larry McDonald, uz još šezdeset američkih državljana.

Tako je povijesnom ironijom McDonald postao jedini kongresmen kojeg su tijekom Hladnog rata ubili Sovjeti, no ne postoje nikakvi dokazi da su sovjetski piloti znali da se nalazi u zrakoplovu.

Diplomatske posljedice incidenta

Prvi izvještaji o sudbini zrakoplova pristigli u Južnu Ko-

reju govorili su o prisilnom spuštanju na poluotok Kamčatku, no ubrzo su se pokazali pogrešnima. Sovjetski Savez je pred međunarodnom javnošću isprva odbijao odgovornost za rušenje, po svoj prilici doista vjerujući da je srušen legitiman vojni cilj. No, nakon što je američko izaslanstvo pri UN-u emitiralo

■ *Sovjetski maršal Ogarkov iznosi detalje rušenja KAL-a 007*

snimke razgovora između sovjetskog pilota i kontrole leta koja su snimila obližnja američka obavještajna središta, a u kojem je pilot obavijestio zemaljsku kontrolu da je meta uništena, Moskva je priznala rušenje zrakoplova. U svijetu su zaredale osude, američki predsjednik Reagan nazvao je rušenje korejskog

zrakoplova činom barbarizma i od Moskve zatražio objašnjenje, a Moskva se branila izjavama da piloti nisu znali da se radi o civilnoj letjelici. Naime, sovjetska kontrola leta je vjerojatno zamijenila civilni Boeing 747 za američki vojni zrakoplov RC-135 namijenjen elektronskom izvidanju, koji se u isto vrijeme nalazio na rutinskom letu sjeveroistočno od Kamčatke, a koji je prema nekim navodima ulazio u sovjetski zračni prostor.

Nije moguće utvrditi točne okolnosti koje su prethodile rušenju, budući da su Sovjeti odbijali predati zaplijene podatke o letu. Sovjetski dužnosnici su, međutim, tvrdili da je zemaljska kontrola leta bezuspješno pokušala uspostaviti radiokontakt s posadom zrakoplova, no o tome ne postoji neovisna potvrda. Sovjetski pilot koji je ispalio projekte, Genadij Nikolajevič Osipovič, kasnije je potvrdio da se nije slijedila uobičajena procedura presretanja u slučaju KAL-a 007, te da su ga nadređeni instruirali da u medijima potvrdi kako je ispalio raketu upozorenja, što u stvarnosti nije bilo učinjeno.

Sovjeti su se bojali upada u svoj golemi zračni prostor još od rušenja američkog špijunskog zrakoplova U-2 1960. godine te je u istočnom Sibiru stvorena snažna mreža radarskih postaja i zračnih luka koja je trebala spriječiti sve neovlaštene ulaske u sovjetski teritorij. Korejski civilni zrakoplovi su i prije ulazili u sovjetski zračni prostor, a u više navrata je došlo do sovjetskog oružanog odgovora. Tako je u travnju 1978. godine sovjetski lovac iznad poluotoka Kola otvorio vatru na KAL-ov let 902, pri čemu je zrakoplov bio prisiljen sletjeti na zamrz-

■ *Stvari putnika pronađene u moru*

nuto jezero, a u incidentu su dva putnika ubijena.

Brojne kontroverze povezane s rušenjem

Jedna od kontroverzi koja prati rušenje korejskog zrakoplova jest razlog skretanja letjelice s predviđene rute. Teorija rušenja KAL-a 007, koju je nekoliko dana kasnije iznio sovjetski maršal Ogarkov, govorila je o ustaljenoj američkoj metodi testiranja sovjetskog radarskog sustava slanjem zrakoplova u sovjetski zračni prostor te potom očekivanja reakcija Moskve. Prema Ogarkovu, nakon više upada američkih vojnih zrakoplova 1983. poslana je civilna letjelica, čiji pilot ima uvjerljiviju ispriku za skretanje s pravca, no ta je teorija uglavnom smatrana sovjetskom propagandom. Transkripti razgovora iz kokpita zabilježeni u crnoj kutiji, koji su u javnost izišli tek nakon raspada Sovjetskog Saveza i više godina nakon incidenta, pokazali su da su piloti bili potpuno nesvjes-

ni činjenice da lete duboko u sovjetskom zračnom prostoru, a zanimljivo je da je spornu crnu kutiju južnokorejskom predsjedniku predao ruski predsjednik Jeljcin tijekom posjeta 1993. godine. Međunarodna organizacija za civilno zrakoplovstvo pokrenula je dvije istrage događaja, a obje su zaključile da je ulazak u sovjetski zračni prostor bio slučajna, za što je po svojoj prilici odgovorna pogreška u autopilotu koju posada zrakoplova nije primijetila.

O rušenju korejskog zrakoplova objavljene su i brojne knjige, a u jednoj od njih, *Desired Track* autora Jamesa Gollina i Roberta Allardyea, tvrdi se da je zrakoplov učinio nekoliko namjernih skretanja, što potkopava uglavnom općeprihvaćenu tvrdnju da je zrakoplov bio na autopilotu.

Političke reperkusije incidenta nad Sahalinom 1983. bile su velike, a ogledale su se u pogoršavanju sovjetsko-američkih odnosa koji su osamdesetih godina nakon sovjetske invazije na Afganistan ušli u novu fazu zahlađenja i razmjenu oštrih nota. Prema nekim analitičarima, ovaj propust u identifikaciji cilja bio je blagi nagovještaj krize u kojoj se Sovjetski Savez nalazio, a koja će u punom svjetlu izbiti na vidjelo potkraj desetljeća. Washington je povukao dozvolu za letove sovjetske zračne kompanije Aeroflot u američke zračne luke, koja je obnovljena tek u travnju 1986., a tenzije su oslabile tek u drugoj polovici osamdesetih, nakon dolaska Mihaila Gorbačova na čelo Sovjetskog Saveza. Jedna od neizravnih posljedica događaja je i početak upotrebe GPS sustava za navigaciju u civilne svrhe, koji je u to vrijeme još uvijek bio u fazi razvoja. Rušenje KAL-a 007 nije bila jedina počinjena pogreška supersila u identifikaciji velikih putničkih zrakoplova osamdesetih godina. Naime, u vodama Perzijskog zaljeva u sličnom je incidentu 1988. američki brod USS Vincennes srušio iranski civilni zrakoplov s 290 putnika. ■

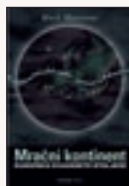

Sovjetski lovac Su-15

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Mark Mazower: "Mračni kontinent", Prometej, Zagreb, 2004.

Autor ovog djela je profesor povijesti na londonskom Birkbeck koledžu. Ovo mu je tek druga knjiga, ali je već (u ranim 40-im godinama života) stekao reputaciju vrhunskog analitičara i povjesničara, vjerojatno najuglednijeg predstavnika svoje generacije unutar anglofonskih akademskih zajednica. Knjiga se bavi suvremenom političkom i društvenom poviješću Europe. Autor pokušava depolitizirati znanstveni pristup jednog povjesničara prilikom obrađivanja određene povijesne teme, kritički promatrajući vrijednosne sustave koji su dominirali našim kontinentom tijekom XX. stoljeća. U kontekstu povijesti, kritički i s distancom razmatra tri velike ideologije - nacizam/fašizam i komunizam/socijalizam, ali i liberalnu demokraciju, te rekonstruira europsku povijest, oslobađajući je podložnosti svakoj ideologiji. "Mračni kontinent" donosi najvažnija zbivanja europske povijesti XX. stoljeća. Izneseni kronološkim slijedom, prikazani su najvažniji događaji - počevši od krize parlamentarne demokracije, preko krize imperija i I. svjet. rata pa sve do Hitlerove Njemačke, uspona i pada komunizma te konačne preobrazbe demokracije i pobjede kapitalizma u Zapadnoj Europi. Povjesničar Eric Hobsbawm smatra da je ovo djelo "pesimističan pregled europskog XX. stoljeća kao kolijevke barbarizma". Globalno gledajući, Europa je danas izgubila svoj primat i možda je to većini Europljana najteže prihvatiti. Europa je davno prestala biti kolonijalna sila, a danas se na udruživanje europskih zemalja može gledati kao na obrambeni zid pred najezdom amerikanizacije.

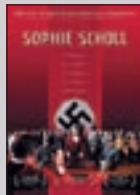

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Sophie Scholl: Posljednji dani (kino)

- njemačka ratna drama (117 min.)
- distributer: Discovery Film i Video
- redatelj: Marc Rothemund
- gl. glumci: Julia Jentsch (Sophie), Fabian Hinrichs (Hans Scholl), Gerald Alexander Held (Robert Mohr)

Godine 1943. u vrijeme kada Hitlerove snage polako posustaju na Istočnom bojištu, skupina mladih studenata pokušava se suprotstaviti nacističkom poretku tiskajući letke s pozivom na uništenje Trećeg Reicha. Sophie Scholl je njihov jedini ženski član. Isprva bezopasna i nevinna, s vremenom će postati njihovom glavnom uzdanicom. Kada Sophie i njezinog brata Hansa uhite pri distribuciji letaka, u sljedećih nekoliko dana Sophie ispituje policijski istražitelj Mohr. Dirnut njezinom hrabrošću, ponudi joj izlaz, ali po cijenu izdaje ideala. Ona odbija ponudu, zapečativši tako svoju sudbinu... Snimljen prema istinitoj sudbini mlade Sophie i njezinih prijatelja, ovaj se film smatra jednim od najvažnijih europskih filmova snimljenih prošle godine. Na domaćem terenu u Berlinu 2005. osvojio je dva Srebrna medvjeda - za režiju i glavnu žensku ulogu, a kao predstavnik Njemačke uspio se progurati i među pet nominiranih za ovogodišnjeg Oscara za najbolji strani film. Tematika nacističkog obračuna s neistomišljenicima i zavidan pedigree s uglednih svjetskih festivala obećavao je još jedan maestralan film poput onoga Hitler - posljednji pad, kojeg sam na ovim stranicama već toliko puta hvalio. No, ovaj put sam ipak malo razočaran. Osnovna ideja i većina realizacije svakako je izvršna, ali smatram da je redatelj Rothemund trebao ostati dosljedniji hermetičnosti koju si je sam zadao. Nekoliko scena, pa čak i likova, izgledaju potpuno suvišni. "Cimerica" iz ćelije ili, osobito, roditelji, čija je simbolika mnogo jača dok se ne pojave, donijeli su samo patinu nepotrebnosti patetičnosti. Čini mi se da bi ukupni režijski dojam bio mnogo efektivniji da se još udubio u pretresanje sukoba filozofija između Sophie i istražitelja Mohra. Ovako je dobio jedan gotovo kazališni film koji se ne će dublje urezati u kolektivno pamćenje.

Leon RIZMAUL

13. lipnja 1983. Pioneer 10 napustio Sunčev sustav

Prvi signal o svom postojanju ljudski rod je poslao u vrijeme Berlinske olimpijade 1936., kada su prvi put emitirani televizijski programi na frekvenciji koja je bila dovoljno "snažna" da napusti

Zemljinu atmosferu. Proći će tisuće godina dok ti signali stignu do najbliže zvijezde. No, ako vam se čini da su radiovalovi spori, pomislimo kako li su tek spore svemirske letjelice i kada će stići do drugih svjetova. Bez obzira na to, konstruirali smo i u svemirsko bespuće poslali nekoliko "letjelica-brodova u boci". Prijelomni trenutak u povijest čovječanstva zbio se 13. lipnja 1983. kada je Pioneer 10 prešao stazu Neptuna i službeno napustio planetarni dio Sunčevog sustava. S njim je godine 1972. lansiran i njegov blizanac Pioneer 11. Te su sonde snimile prve fotografije Jupitera iz blizine, a potom različitim stazama krenule prema drugim plinovitim divovima i rubu prostora koje grije naše Sunce. Kao "pozdrav" inteligentnim bićima u svemiru, Pioneer 10 i 11 ponijeli su jednake pločice, koje su dizajnirali Carl Sagan i Frank Drake. Na pločicama se nalazi obris sonde, prikaz Sunca i Sunčevog sustava te svemirska karta iz naše perspektive. Tu su i stilizirani crteži golog muškarca i žene, koji su uzrokovali prilično burne reakcije dijela američke publike zabrinute da NASA svemirom širi pornografiju. Poslije Pioneer 10 Sunčev sustav napustile su i letjelice Voyager 1 i 2. Sve ostale letjelice izrađene na Zemlji i dalje se nalaze unutar našeg sustava, a putovanja brzinom Enterpricea još uvijek su moguća samo u znanstveno-fantastičnoj literaturi.

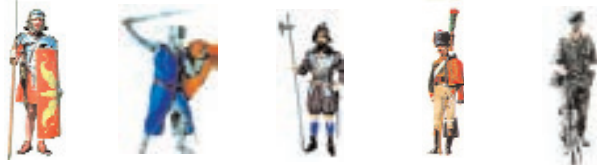
Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

Bog i bogovi

Anima humana naturaliter religiosa - jedna je od definicija čovjeka, stara više od dvije tisuće godina, a hoće reći da je čovjek po svojoj naravi religiozno biće. Suvremeni fenomen grozničave potrage za duhovnim dokaz je religioznosti čovjekove duše. Kao da se počinje ostvarivati "proroštvo" teologa Rahnera: "Kršćanin budućnosti bit će mističar ili ga neće biti." Paradoks je, izgleda, da se kršćani u "novom vremenu" ne snalaze. Sukob koncepcija kao da stvara krizu identiteta. Naime, duhovnost "novih bogova", koju mediji uporno "propovijedaju", bitno se razlikuje od vizije Boga i čovjeka koja je dva milenija duhovno oblikovala Europu i velik dio svijeta. Umjesto trojstvene dinamičke Božanskih osoba, koja rezultira ljubavlju, "božanske" ponude današnjem čovjeku svedene su na instant i cyber kategorije, virtualnost postaje zamjena za realnost. "Novi duhovi" za XXI. stoljeće ističu ideju o novoj životnoj paradigmi te razne aktivnosti za stvaranje nove duhovne svijesti. "Stara paradigma" smatra se prevladanom, jer "druga paradigma više obećava, stvara buduće alternativne scenarije, govori o neuspjesima starih sustava, uvodeći nova rješenja za probleme na svim poljima..." Sve jako lijepo, ali nedefinirano i duboko "kodirano"! Isus je bio neusporedivo jasniji. Stare slike iz Biblije - Božje "biografije", "dekodirane" su u Novom zavjetu. Najvažnija rečenica, misao, objava, poruka i temeljni kod jest: Bog je ljubav! To je i poziv čovjeku na "trojstvenu" komunikaciju: vertikala - (po)štovanje auktoriteta nasuprot anarhiji; horizontala - bratska solidarnost prema bližnjima; a načelo koje usmjerava i prožima naše misli, riječi i djela u oba smjera - ljubav. Bit je u temeljnom opredjeljenju.

Andelko KAČUNKO

Čuvari londonske tvrđe

Mnogi ih povezuju s ginom samo zato što im se lik pojavljuje na boca ma tog proslavljenog pića koje se najčešće miješa s tonikom, ali njihovo ime **beefeater** upućuje da su u uskoj svezi s jedenjem govedine (eng. *beef* = govedina, *eat* = jesti). Riječ je dakako o nadimku čuvara londonskog Towera - kraljevske citadele koju je sagradio **William Osvajač** još u XI. stoljeću, glasovite postrojbe tje-

lohranitelja punog naziva **The Yeoman of the Guard**. Za većinu ljudi izvan Londona njihovo ime stoljećima je podrazumijevalo osobe koje jedu odreske netom zaklana goveda, možda uz ponešto senfa ili hrena, da lakše kliznu niz grlo. U svakom slučaju danas konzumiranje govedeg mesa sa sobom nosi i određeni rizik, ali u davnijoj prošlosti takve si je obroke malo tko mogao dopustiti.

Sva je prilika da je ime skovao **veliki vojvoda od Toskane**, kojeg su se dojmili stasiti i izvršno građeni čuvari londonskog Towera, koji su osim toga nosili i upečatljive crveno-zlatne odore. Oni su dobivali osobito velike porcije govedine, koje su navodno pridonosile njihovu stasu i snazi. Bilo je to vrijeme kad govedina nije bila dostupna širim slojevima pučanstva.

Osim iznesene, postoji još jedna etimološka teorija. Navodno su pripadnici garde Yeoman za vladavine **Henryja VII.** svoj stožer imali u dijelu londonskoga Towera koji je bio poznat kao *bouffet*, pa su oni postali *bouffeti*, a izraz se ubrzo premetnuo u *beefeaters*.

Koje god objašnjenje bilo točno, riječ je o postrojbi čiji pripadnici još i danas, a osobito prilikom državnih ceremonija, čuvaju krunske dragulje. Čuvarima Towera radni dan započinje u 9 sati kada počinju dolaziti prvi turisti, a završava u 17,45 kada se Tower za posjetitelje zatvara.

Jurica MILETIĆ

www.tankmuseum.ru

Premda će URL sugerirati da je riječ o stranici koja se odnosi isključivo na **ruske tenkove i oklopnjake**, to ipak nije posve točno. Site **www.tankmuseum.ru** sadržajno se sastoji i od tekstova i od fotografija oklopnih vozila i tenkova iz cijeloga svijeta, a posebna pažnja posvećena je vremenu **II. svjetskog rata**.

Ukoliko želite što prije stići na podstranice na kojima nećete previše morati razmišljati gdje i kuda, već će vam se ponuditi niz linkova poredanih po abecedi i/ili vremenu uploada, tad preporučamo da upišete URL http://www.tankmuseum.ru/index_e.html i začas ćete stići na najzanimljiviji dio sitea. Ispod svakog linka kratki je opis borbenih sredstava uz niz fotografija, koje, na žalost, nije moguće uvećati. Ipak, unatoč tome site je doista dobar i nudi pregršt izvrsne vojne građe.

Kako je ipak riječ o muzeju (u **Kubinki**), tako je posve logično da postoje i linkovi prema literaturi i izvorima izložaka, pa se i te vrlo vrijedne obavijesti također mogu pronaći na siteu. Pohvalno je i to što su stranice razdijeljene i po državama, a jedina loša stvar je nedostatak arhivske fotografije i mogućnosti downloadanja materijala (bilo u *PDF* formatu, bilo u *Word* dokumentima).

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremila M. ALVIR

1. Dan državnosti slavimo:

- A 30. svibnja
- B 25. lipnja
- C 5. kolovoza

2. Konstituirajuća sjednica prvoga višestranačkoga Sabora i proglašenje dr. Tuđmana predsjednikom bila je:

- A 30. svibnja 1990.
- B 30. svibnja 1991.
- C 25. lipnja 1991.

3. Na datum naveden u točnom odgovoru na 2. pitanje slavimo:

- A Dan državnosti
- B Dan domovinske zahvalnosti
- C Dan Hrvatskog sabora

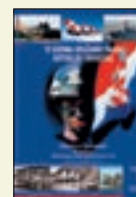

4. Dan 19. svibnja 1991. poznat je po:

- A Referendumu za neovisnost RH
- B Smotri postrojbi Zbora narodne garde
- C Deklaraciji o uspostavi suverene i samostalne RH

5. Dan oružanih snaga RH - 28. svibnja ujedno je:

- A Dan Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane
- B Dan Hrvatske kopnene vojske
- C Dan Hrvatske ratne mornarice

Pristajanje: 1b-2b-2c-4a-5b

Ljeto 2006.

Djelatnici MORH-a, pripadnici OS-a RH, invalidi, udovice, djeca i roditelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja i članovi njihove uže obitelji, te umirovljeni djelatnici MORH-a i OS-a RH i ove turističke sezone mogu po povoljnim uvjetima ljetovati u hotelima "Zagreb" - Split i "Veli Jože" - Pula. Ljetovanje je organizirano kao sedmodnevni paket-aranžmani (polupansion, puni pansion).

Rezervacije i informacije mogu se dobiti na recepcijama hotela.

Hotel "Veli Jože" - Pula

- u neposrednoj blizini gradskog središta
 - blizina gradske plaže Valkane
 - otvoren tijekom cijele godine
- Hotel "Veli Jože" - Pula
Bečka 7, 52000 Pula
tel. 052/ 551-182, 551-320
fax: 052/ 214 - 240

Hotel "Zagreb"- Split

- u neposrednoj blizini Splita
 - vlastita plaža, sportsko-rekreativni sadržaji
 - otvoren tijekom cijele godine
- Hotel "Zagreb" Duilovo
Put Duilova 23, 21000 Split
tel. 021/ 353-260
fax. 021/353-202